Poštnina plačana v gotovini | LETO VI | V Ljubljani, dne 18. decembra 1933 | Štev. 51. | Posamezna številka 1 Din

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inseratom po dogovoru

PONEDELJSKI SLOVENEC

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III Telefon št. 2050 in 2996 — Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica štev. 6 Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179. Telefon štev. 2549

Neozdravljiva miselnost

V »Germaniji«, ki je bila nekdaj glasilo centruma, a je danes v rokah podkancler a Papena, je »dunajski dopisnik« priobčil dva članka (20. novembra in 5. decembra) pod naslovom »Jugoslovanska vožnja«. Nemški časnikar popisuje v njih svoje vtise s poti po naši državi. Dopisnik skuša svojim bravcem podati celotno sliko o našem političnem in kulturnem življenju; podaja jo seveda samo v obrisih, ki slone pač na bežnih vtisih in ti človeka pogosto varajo. Značilno je, da išče pisec po naši zemlji kaj rad nemške vplive in nemško kulturo, in sicer ne samo v Sloveniji, temveč tudi na jugu. Celo v Belgradu je iztaknil sledi avstrijskega gospostva iz 17. stoletja.

»Ljubljansko polje je pokrajina, oblikovana v nemškem duhu (von der deutschen Art durchformte Landschaft). Oblike malih mest in kmetskih hiš so nesporno nemške. Ljubljana je s svojim gradom podobna stisnjenemu Solnogradu. Stara rimska Emona, ki je bila začasa poseljevanja narodov porušena, se je razvila v teku stoletij v mesto z nemškim licem. Čeprav je bila okolica po večini vedno slovenska, je bilo mestno prebivalstvo po večini nemško. Razmere so se izpremenile šele v drugi polovici preteklega stoletja. Če gledamo z Grada na staro mesto, vstane pred nami slika tipično nemškega mesta.«

Ne bomo povsem zanikali vpliva nemške kulture na Ljubljano, in na njeno lice, toda nemški potnik vsekakor pretirava. Godi se mu tako, kakor tistim potnikom, ki vse pokrajine z ravnimi strehami spravljajo v področje italjanskega kulturnega vpliva. Ne gre pa tako daleč, da bi na podlagi zaključka, ki izvira iz napačnih premis, zahteval te kraje za Nemčijo, kakor to delajo Italijani. V arhitekturi gre važno mesto podnebju in geografskim razmeram sploh; te vplivajo tako odločujoče nanje, da so si proizvodi stavbne tehnike v deželah z istim podnebjem tako podobni, da bi človek res mislil, da so plod enotne kulture. Če ima recimo naša Gorenjska alpsko lice, ni še s tem rečeno, da mora biti njena zunanjost nujno nemškega izvora, ker so slučajno Nemci po večini prebivalci Alp!

Še bolj bodo zanimala našo javnost naslednja izvajanja avstrijskega potnika po Sloveniji:

V Ljubljani je še nekaj tisoč Nemcev. Ti imajo ob nedeljah službo božjo v materinščini. Od šol jim je ostala samo štirirazredna osnovna šola. Toda Nemci so še vedno vodivni trgovci in njihova narodna organizacija se zopet utrjuje. Nemštvo ima v Ljubljani kakor v Sloveniji sploh slabe čase za seboj. **Ravnanje z Nemci se prav malo razlikuje od ravnanja s Slovani v italijanski Julijski Krajini, ned katerim se Slovenci po pravici zelo pritožujejo. Za sovražnost Slovencev nasproti Nemcem bo težko našel drugo razlago kakor to, da je to ravnanje reakcija proti notranjemu zapletenju z nemško kulturo, ki je bila že stoletja Slovencem nenavadno koristna. Brez tesne navezanosti na nemštvo in brez pospeševanja slovenstva po nemštvu bi se slovenstvo ne bilo tako ohranilo in razvilo!«** Nato nadaljuje »Germania«: **Kakor nas na eni strani boli usoda nemškega naroda v priaznih mestih v Ptuju, Celju in Mariboru in v krasnih trgih Marnberga in v drugih idiličnih krajih Slovenskih goric, prav tako se lahko veselimo te izredne lepote te zemlje, ki je nemška dežela in osta e!**

Nemcem v Sloveniji se torej prav malo slabše godi kakor Jugoslovanom v Italiji! Na vsak način orzna primera, ki odkriva miselnost gospoda dunajskega dopisnika, ki se pod svoje članke ni podpisal. **Nemška manjšina ima pri nas lastne liste, v katerih tudi lahko poje slavo Hitlerju. V Jugoslaviji prihajajo svobodno listi iz Avstrije in Nemčije, knjige in revije. V naših kavarnah je več nemške literature kakor slovanske. V naših kinematografih skoro samo nemški filmi, v radiu nemške popevke. V hotelu postrežejo Nemca v nemškem jeziku, v trgovini prav tako. Nemška narodna organizacija se po priznanju dopisnika zopet krepi. V resnici se to pri nas že tudi čuti. Položaj na Štajerskem je takšen, da se moraio spet snovati narodne obrambne organizacije!** Koliko industrijskih podjetij je v nemških rokah! Nemci imajo manšinske šole. V ostalem lahko gredo na univerzo v Gradec, na Dunaj! V Gradcu imajo mariborski dijaki iz nemških družin lasten klub, tolikšno je njihovo število. Ali je mogoče položaj Nemcev v Jugoslaviji sploh primerjati s položajem slovanske narodne manjšine v Italiji, ki je izgubila vso inteligenco, vse šolstvo, vse gospodarske organizacije in vse zadružništvo in ki ne sme izdajati ne enega lista? V Julijsko Krajino ne sme niti ena publikacija iz Jugoslavije, razen kak verski list!

Kaj naj rečemo k trditvi, da je Spodnja Štajerska nemška pokrajina? Ali pa k trditvi, da je nemštvo podpiralo slovenstvo? Takšni članki Nemcem pri nas prej škodujejo kakor koristijo. Les extrêmes se touchent. Res je tudi, da ekstremi izzivajo ekstreme. Lojbé.

Škof Rožman med belgrajskimi katoličani

Belgrad, 17. dec. Prevzvišeni škof, dr. Gregor Rožman, ki se po poslih svoje škofije mudi že par dni v Belgradu, je danes svojo pastirsko ljubezen, ki jo je vedno rád izkazoval, izkazal belgrajskim katoliškim vernikom s tem, da je blagovolil sprejeti jutranjo slovensko službo božjo ob pol 6 v cerkvi Kristusa Kralja, ki so jo belgrajski Slovenci napolnili do zadnjega kotička. Prekrasna škofova pridiga o tem, kako naj poslušamo glas cerkve in svoje vesti, je napravila na vernike globok vtis. Med mašo, pri kateri je ministriral škofu katehet Tomaž Ulaga, so ubrano prepevale slovenske nabožne pesmi slovenske usmiljenke.

Belgrad, 17. dec. Danes dopoldne ob pol 11 je bila v državni bolnišnici blagoslovljena nova bolniška kapelica. Kapelo je blagoslovil ljubljanski škof g. dr. Gregor Rožman ob asistenci kateheta dr. Alojza Plantariča, msgr. Zajca, vojaškega kurata Kotnika, konzultorja belgr. nadškofije Vlašiča, nadškofovega tajnika Justina in nemškega duhovnika dr. Hegenköterja. Priložnostno pridigo je imel konzultor Vlašič. Blagoslovitvi kapelice je med drugim tudi prisostvoval odposlanec ministra za soc. politiko in nar. zdravje, upravnik drž. bolnišnice ter inž., ki je izdelal načrt za novo bolniško kapelico.

Slovesna proslava
kraljevega rojstnega dne

V Zagrebu

Zagreb, 17. dec. Današnji dan proslave kraljevega rojstnega dne je napočil v novem snegu in mrazu, tako da so bile ulice na novo zametene. Vzlic temu so pa bile glavne ceste in ulice vzorno očiščene. Služba božja v katedrali je bila napovedana za deveto uro, toda že celo uro prej so se zbirale množice pred cerkvijo, ker so vedele, da se bosta maše udeležila tudi Nj. Vel. kralj in kraljica.

Ob 8.10 je prikorakala častna četa vojakov v popolni bojni opremi in gojenci podčastniške šole Nj. Vel. kraljice Marije z gardno godbo v slovesnih uniformah. Potem so pa začeli prihajati tudi mnogoštevilni odličniki, ki so takoj odšli v cerkev in se zbirali v skupine. Na desni strani so bili ministri Andjelinović, Antić, Srkulj, Matica in Hanžek, dalje mnogi senatorji s predsednikom senata dr. Tomašičem na čelu, poslanci, generali Draščič, Damjanović, Pešič, admiral Bučar, polnoštevilni konzularni zbor, mestni načelnik Krbek, mestni zastopniki, mnogoštevilni višji in nižji uradniki, višji in nižji rezervni častniki in drugi odličniki.

Deset minut pred deveto je prispel nadškof dr. Ante Bauer z višjimi in nižjimi duhovniki ter kleriki zagrebške dieceze. Nadškof dr. Bauer je s svojim spremstvom krenil proti glavnemu vhodu katedrale, kjer so bili že zbrani ban dr. Perović, komandant armije general Marič, diviz. general Bodi in upravnik policije Mihaldžič, da sprejmejo Nj. Vel. kralja in kraljico.

Točno ob 9 se je pripeljal avto z Nj. Vel. kraljem in kraljico. Godba kraljeve garde je zaigrala državno himno. Nj. Vel. kralj in kraljica sta stopila iz avtomobila in se pozdravila s prisotnimi odličniki. Velikanska množica ljudi, ki se je bila zbrala na trgu pred katedralo, je priredila suverenoma spontane ovacije. Nato sta Nj. Vel. kralj in kraljica v spremstvu nadškofa dr. Bauerja, bana in adjutantov Nj. Vel. kralja, generalov Ječmeniča in Dimitrijeviča, generalitete in visoke duhovščine krenila po srednji ladji cerkve do oltarja, odnosno do kraljevskih foteljev, pri čemer so ju povabljeni odličniki spoštljivo pozdravljali. Nj. Vel. kralj je prišel v slavnostni generalski uniformi z odlikovanji.

Ko sta Nj. Vel. kralj in kraljica zavzela svoji mesti tik oltarja, se je začela svečana pontifikalna maša. Obredi so se vršili v hrvatskem jeziku, odgovarjal pa je pevski zbor učencev nadškofijske gimnazije. Mašo je vodil nadškof dr. Bauer ob veliki asistenci škofov gg. Premuža in Salis-Sewisa ter kanonikov prvostolne cerkve.

Po končani pontifikalni maši je Nj. Vel. kralja in kraljico spremil nadškof dr Bauer in šel kot najvišji cerkveni dostojanstvenik katoliške cerkve v naši državi v sredi: Nj. Vel. kralj je bil na njegovi desnici, Nj. Vel. kraljica pa na levici.

Ko je pred cerkvijo zbrana množica zagledala Nj. Vel. kralja in kraljico, ki sta prihajala iz katedrale, je priredila ponovne manifestacije in ovacije ter vzklikala: Živel kralj! Živela kraljica!

Nj. Vel. kralj in kraljica sta se prisrčno poslovila od naškofa dr. Bauerja, bana dr. Perovića, komandanta armije generala Marića ter se s svojim spremstvom odpeljala.

Navzočni odličniki so nato vsi odšli v pravoslavno cerkev, kjer se je ob 9.30 vršilo blagodarenje. Slavnostna opravila so se vršila tudi v grškokatoliški cerkvi, v starokatoliški cerkvi, v evangeljski cerkvi in v izraelitskem hramu. Pred pravoslavno cerkvijo je stala četa gojencev podčastniške šole Nj. Vel. kraljice Marije z zastavo 6. konjeniškega polka kneza Arsena na čelu in z godbo. Po končanem cerkv. obredu je vojaška godba 35. pešpolka odšla na Zrinjevac, kjer je koncertirala v glasbenem paviljonu od 11 do 12, prisotni odličniki pa so odšli v kraljev dvor, da se vpišejo v dvorno knjigo.

V Belgradu

Belgrad, 17. decembra. l. Proslava 45 letnice rojstva Nj. Vel. kralja se je izvršila tudi v prestolici na najsvečanejši način. Dopoldne so bile po vseh cerkvah zahvalne službe božje, katerim so prisostvovali člani vlade, diplomatski zbor in ostalo meščanstvo. Službe božje v pravoslavni stolni cerkvi se je udeležil tudi princ Pavle s knegnijo Olgo. V katoliški cerkvi v Krunski ulici se je začela zahvalna služba božja ob pol 10 dopoldne. Služil jo je ljubljanski škof g. dr. Gregor Rožman ob številni asistenci. Med drugimi so ji prisostvovali zastopnik Nj. Vel. kralja major Stropnik, ministra Pucelj in Stanković ter delegati posameznih ministrstev, med njimi tudi zastopnik notranjega ministra Tolaci. Iz poročil, ki prihajajo iz notranjosti države, so se tudi v vseh ostalih mestih vršile velike proslave ob priliki tega slavnostnega dneva.

Inozemski tisk poveličuje kralja Aleksandra

Med mnogimi članki, ki jih posvečajo razni francoski listi kralju Aleksandru, omenjamo članek g. Andr. Pirana, ki ga je napisal v »Echo de Paris«. Pisec pravi med drugim:

Vzgojen v težki šoli bojev, poln izkustev, ki so mu omogočila prodreti v dušo svojega naroda, ima kralj Aleksander vse vrline narodnega voditelja. Potomec slavnega rodu Karađorđevićev, ki je s svojo pravljično hrabrostjo pripomogel srbski kraljevini v začetku 19. stoletja k vstajenju, predstavlja kralj simbol osvoboditve vseh Jugoslovanov. Po doseženi zmagi se je vladar popolnoma posvetil organiziranju in zedinjenju svoje države. Pri tem je moral premagati doma in na zunaj največje težkoče. Toda pri vseh prilikah je nesporno pokazal svojo odločnost, daljnovidnost in modrost. Osebni vpliv, ki ga ima na razvoj notranje politike kraljevine, mu je prinesel zasluženi naziv zedinitelja jugoslovanskega naroda.

Svoj članek zaključuje g. André Pirano z besedami: Francija s pobožnostjo in priznanjem čuva spomin na plemenito postavo kralja Petra, slavnega borca iz l. 1870, in visoko ceni prijateljstvo njegovega sina Aleksandra do Francije. Zato se tudi ona pridružuje radosti jugosl. naroda pri proslavi 45. rojstnega dne vladarja naše zveste zaveznice.

Z veliikmi simpatijami pišejo ob priliki rojstnega dne kralja Aleksandra tudi drugi inozemski listi, zlasti češki in poljski, a rojstvene proslave so priredile mnoge države, med njimi češka, poljska, bolgarska, grška itd. Prav tako so se vršile slavnosti za kraljev rojstni dan po vseh mestih naše države.

Zavezniška fronta trdna

Beneš: Popolnoma se strinjam z Boncourjem

Pariz, 17. decembra. AA. Havas poroča: Po kosilu pri predsedniku republike Lebrunu je dr. Beneš obiskal predsednika francoske vlade Chautempsa, nato je pa prisostvoval seji Francoskega instituta, ki se je vršila njemu na čast. Češkoslovaški zunanji minister je nato šel v zunanje ministrstvo in pri tej priliki sta skupno z g. Boncourjem sprejela zastopnike listov. G. Paul Boncourjem je v svoji izjavi, ki jo je dal zastopnikom listov, med drugim dejal:

Navzočnost dr. Beneša potrjuje popolno soglasje, ki obstoji v našem pojmovanju in gledanju dogodkov. Dr. Beneš je imel dva sestanka s predsednikom vlade Chautempsom, on sam — Boncour — je pa predsedniku vlade v vseh podrobnostih poročal o svojih razgovorih z dr. Benešem. V razgvoru s svojim velikim prijateljem dr. Benešem, je nadaljeval Boncour, sem mu obrazložil ideje predsednika vlade g. Chautempsa, ki so obenem tudi moje ideje. *Obisk dr. Beneša v Parizu je prijateljskega značaja in utemeljen s prisrčnim razmerjem, ki obstoji med Češkoslovaško in Francijo, kar omogoča plodno delo v sedanjih diplomatskih odnošajih.* Ta obisk ni naperjen proti nikomur, ker sta tako dr. Beneš kakor francoska vlada preveč vdana politiki mednarodnega sodelovanja, da bi mogel ta obisk imeti kakšen drugi zmisel in smoter razen tega sodelovanja. Ko je g. Paul Boncour končal svojo izjavo, jo je dr. Beneš v celoti potrdil in dejal: Popolnoma se skladam z izvajanjem g. Paula Boncourja.

Pariz, 17. decembra. AA. Na seji francoske vlade sta gg. Chautemps in Boncour poročala v glavnih obrisih o vsebini razgovorov z dr. Benešem.

Nesporazum v učiteljskih vrstah

Belgrad, 17. dec. m. Kakor smo že poročali, se je te dni vršila tukaj konferenca predsednikov vseh banovinskih sekcij Učiteljskega združenja, na kateri so se pretresala vsa aktualna vprašanja ter iskale možnosti, da bi se odstranili nesporazumi v učiteljskih vrstah. O sklepih te konference je bil izdan tudi komunike, ki med drugim vsebuje ugotovitev, da obstoja dobra volja pri vseh predstavnikih banovinskih sekcijskih uprav, da se doseže soglasen sporazum v vseh vprašanjih, ki so bila na dnevnem redu. Tako je bil soglasno sprejet predlog za spremembo pravil in predlog za poslovnik. Soglasno se je tudi sklenilo, da se skliče izredna skupščina JUU dne 4. marca v Belgradu z dnevnim redom: Sprejem sprememb pravil, sprejem poslovnika, obvestilo o podanih ostavkah nadzorstvenega odbora JUU in izvolitev novega izvršilnega in nadzornega odbora. Enako se je soglasno sprejel sporazum, da se na izredni skupščini predloži skupna lista s čisto novimi ljudmi, v katere bodo imeli vsi zaupanje. Dosledno temu sporazumu se bo določila tudi smer časopisu »Narodna prosveta«, ki bo izhajal namesto dosedanjega »Jugoslovanskega učiteljskega glasa«. Ta komunike so podpisali predstavniki vseh banovinskih sekcij razen Logomerca, delegata zagrebške učiteljske sekcije, ki se ne strinja s tem, da bi na izredni skupščini kandidirali čisto novi ljudje. Radi postopanja Logomerca je v nevarnosti vprašanje sporazuma. Opozicija je s svojim dosedanjim nastopom dosegla vsaj to, da se na podlagi njenih zahtev skliče 4. marca izredni občni zbor, na katerem bodo ponovno sprožena vsa sporna vprašanja v učiteljskih vrstah. Kakor se doznava, bo imel prihodnje dni glavni odbor Učiteljskega združenja sejo, na kateri se bo razpravljalo o gornjih sklepih. Kolikor se je moglo zvedeti, je glavni odbor mnenja, da bo na izrednem občnem zboru postavljena lista s sedanjim predsednikom Domjanom Rašičem, ne oziraje se na sklepe predsednikov banovinskih učiteljskih sekcij.

Dvojno zaslužkarstvo in žena

Avstrijski poskus

Že marsikatera država je poskušala v teh težkih časih gospodarske krize in čezmerne brezposelnosti rešiti problem dvojnega zaslužkarstva, a nobeni se ni posrečilo korenito izvesti svojih zasnov. Iz zadnjih dni je zanimiv poskus dunajske zvezne vlade, kako bi vsaj delno razvozljala to zamotano vprašanje. Napravila je namreč sledeči načrt, ki tiče zlasti poročene uslužbene ženske. Sleherna žena, katere mož je v službi (s pokojninskim zavarovanjem) in prejema mesečno več kot 340 šilingov, mora izgubiti službo. Moževa plača naj bi v tem primeru zadostovala za preživljanje obeh. Ako ima mož srednješolsko izobrazbo, se ta količnik zviša na 400 šilingov, a možu z univerzitetno izobrazbo na 460 šilingov. To velja za zakonce brez otrok.

Hranilci družin so upoštevani v toliko, da družine z več kakor tremi otroki sploh ne pridejo v poštev te odredbe. Za prvega otroka se odračuna od mesečne plače 60 šilingov za drugega in tretjega otroka pa po 120 šilingov. Tudi za druge sorodnike, ki jih zakonca vzdržujeta, se odračuna po 60 šilingov. Celo to se upošteva, da zakonca vzdržujeta druge nesorodne potrebne osebe. Službo bodo izgubile žene, ki so v službi dr.ave ali v službi kakšnega fonda, ki ga država upravlja, toda pod pogojem, da je mož uslužben pri eni zgoraj naštetih ustanov ali pri deželi, občini ali javni korporaciji ali pri Narodni banki.

Merodajno bo stanje 1. januarja 1934. Pravica iz službe odpuščenih žena do odpravnine ali pokojnine se ravna po splošnih določbah, ki so sedaj v veljavi.

Nadalje predvideva nova odredba omejitev bodočega sprejemanja omoženih žensk v državno službo. Poroka ženske, ki je v aktivni državni službi, se bo smatrala za prostovoljni izstop iz službe odnosno za odpoved službe. V tem slučaju se bodo dajale odpravnine po službenih letih.

Sneg in poledica v Trstu

Kakor po vsej Evropi, tako je tudi v Trstu v sredo pritisnil strašen mraz. Pričelo je snežiti in burja je divjala z vedno večjo hitrostjo. Temperatura je padla do 8 in celo 10 stopinj pod ničlo. Kdor ve, da je v Trstu že pri temperaturi 6 stopinj nad ničlo, če piha kraška burja, že silno mrzlo, si lahko predstavlja, **kako je bilo v Trstu ta dan, ki je burja divjala do 120 kilometrov na uro in je temperatura znašala 10 pod ničlo.** Vse mesto je pokrila poledica. Če je že sama burja na nekaterih mestih tako silna, da meče na tla ljudi, je poledica to nevarnost toliko bolj povečala. Okoli 20 ljudi je iskalo prve pomoči pri »prvi pomoči« (Guardia medica). **Pri Sesljanu je skočil s tira tovorni vlak in radi tega je bil ves promet na progi za nekaj časa ustavljen.** Menda je bila tega kriva burja, ki je dva voza prevrnila. Promet v pristanišču je bil popolnoma onemogočen. Parniki, ki vzdržujejo obrežno plovbo, so ostali v pristanišču. Nesreč ni bilo v pristanišču.

•

V Herpeljah je temperatura padla na 16 stopinj pod ničlo. V Trstu so množice ozeblih iskale zavetišča v ogrevališčih, ki so ostala po nalogu župana odprta vso noč. Gledališča in kinematografi so bili zaprti.

Drugo jutro je pričelo v Trstu deževati, toda, ker je bila temperatura še vedno 2 pod ničlo, je voda sproti zmrzovala. Mesto samo je povsem zapuščeno. Prvi dan je pričelo primanjkovati vode, ker nista mogla ne istrski ne kraški vodovod iz Nabrežine delovati radi pomanjkanja električnega toka. **Parniku »Nicolas«, ki je bil zasidran v pristanišču, so se potrgala sidra in vihar ga je gnal na odprto morje z vso posadko.**

Lerroux sestavil vlado sredine

Pariz, 17. dec. AA. Iz Madrida poročajo, da je voditelj radikalov Lerroux sestavil vlado. V njegovem kabinetu je osem radikalov, 1 republikanec iz Galicije, 1 neodvisen republikanec, 1 naprednjak, 1 liberalni demokrat in 1 agrarec.

Madrid, 17. dec. AA. Barrisova vlada je včeraj dopoldne podala ostavko. Snoči je Lerroux sestavil novo vlado. V njej ima sam predsedništvo, zunanje ministrstvo je prevzel Pita Romero, vojno ministrstvo Barrios, mornarico Rocha, notranje zadeve Avello in finance Lara.

Ustrelil polic. agenta

Zagreb, 17. decembra. AA. Uprava policije poroča, da so njeni organi pri opravljanju običajne racije naleteli davi v Štosovi ulici 4 v Zagrebu v priličju na tri sumljive in predkaznovane osebe. Ko so jih zagledali, je eden izmed njih pri legitimiranjue nenadno potegnil revolver in enega policijskega agenta ubil, drugega pa ranil. Potem so vsi trije skušali zbežati, pa so dva od njih na ulici s pomočjo zbranega občinstva prijeli in odvedli na policijo. Tretji je pobegnil, toda popoldne so ga našli v Veliki gorici, aretirali in odvedli na policijsko ravnateljstvo v Zagreb. Preiskava se uspešno nadaljuje.

Belgrad, 17. dec. m. Upokojen je Ivan Bonač, višji davčni kontrolor v Celju.

Praznik Narodne odbrane

„Dokler se ne združi z nami sleherni človek naše krvi..."

Ljubljana, 17. dec.

Da čim slovesnejše proslavi svojo 25 letnico, je Narodna Odbrana priredila snoči v veliki dvorani »Zvezde« slavnostno akademijo, ki je bila združena s proslavo rojstnega dne našega kralja. Vabilu so je odzvalo v velikem številu ljubljansko občinstvo in predstavniki oblastev. Prireditev se je začela z državno himno, ki jo je občinstvo stoje poslušalo. Predsednik osrednjega odbora NO Ilirija Ž. Trifunović je v jedrnatem govoru podal smisel prireditve same in 25 letnega delovanja Narodne Odbrane, o kateri obstoji lepa literatura tudi izven naše države. Program Narodne Odbrane je zapopaden v 10 točkah, izmed katerih letih skoro zaspal. Če veliki narodi iščejo rezopet vzbuditi zdrav nacionalizem, ki je v povojnih letih skoro zaspal. Če veliik narodi iščejo rešitve v nacionalizmu, potem jo moramo tudi mi. Narodna Odbrana ima tudi nalogo, da prepreči škodljivo delovanje vseh oseb, ki deluje jo proti konsolidaciji države. V ostalem se Narodna Odbrana ne omejuje samo na delovanje, ki ga določa omenjenih deset točk. Tu pod Triglavom izjavljamo, da je Narodna Odbrana samo obrambna organizacija, toda če tujec dela krivice našemu ljudstvu, potem je naša dolžnost, da to krivico preprečimo. Ideje Negoša, Principa in Gortana ne smejo umreti. Gostje so njegov govor sprejeli z burnim ploskanjem.

Pod vodstvom dirigenta Neffata je orkester zaigral Massenetov uvod v opero »Phedre«, nato sta nastopila Julij Betetto in Svetozar Banovec, ki sta odpela arijo iz »Prodane neveste«. Betetto in Banovec sta morala več točk ponoviti. Po odmoru je nastopil »Zbor nacionalistov šentjakobskega okraja«, ki je z občutkom zapel Hajdrihovo: Slava Slovanom, Gotovčevo: Pod jorgovanom, Gor čez izaro, Adamičevo Serenado in Ocvirkovega Kralja Matjaža. Končno je orkester pod vodstvom Danijela Gruma odigral še drugi stavek V. simfonije Čajkovskega ter tri številke Dvořakovih Slovanskih plesov. Občinstvo je vse točke sprejelo s ploskanjem.

Na današnji rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra so se zbrali v ljubljanski mestni posvetovalnici delegati Narodne Odbrane, da na dostojen način proslave 25 letnico te organizacije. Prireditev je počastil tudi predsednik glavnega odbora NO iz Belgrada, gosp. Ilija Trifunović, vojvoda Birčanin. Zbor so dalje počastili številni zastopniki drugih rodoljubnih društev in ustanov.

Slavnostni občni zbor NO se je začel ob 11 dopoldne v sejni dvorani mestnega magistrata. Ob začetku so z balkona zadonele fanfare, nato pa je z uvodno besedo pozdravil vse zbrane delegate ter zastopnike gosp. predsednik dr. Vargazon kot domačin. Predno so zborovalci prešli na dnevni red, so na predlog gosp. dr. Vargazona sklenili odposlati kralju Aleksandru vdanostno brzojavko.

Nato je gosp. dr. Vargazon v daljšem govoru razvijal program NO, ki je danes prav tako potrebna kakor je bila pred 25 leti, ko se je rodila. Govornik se je s toplimi besedami spominjal velikih del in svetih kosti vseh onih tisočev, ki so dali življenje za domovino in njeno svobodo. Od njih se učimo ljubezni do domovine in svobode. Kakor je NO rodil pred 25 leti najčistejši patriotizem, tako jo vodi tudi danes — vse za kralja in državo!

Po govoru domačina dr. Vargazona je prevzel predsedstvo zbora gosp. Ilija Trifunović. Predsednik se je za prisrčne pozdrave iskreno zahvalil, poudarjajoč, da vidi v veliki pozornosti, ki jo vsi zbrani izkazujejo razvoju NO v 25 letih njenega obstoja, najboljši dokaz globoke vdanosti našemu viteškemu kralju. V 25 letih je dosegla NO lepe uspehe, ki pomenijo zlat list v knjigi zgodovinskih borb za svoboditev. Pa so poleg teh še nepopisani listi, so naši bratje pod tujim jarmom, ki ječe in kličejo po rešitvi. NO mora povesti narod do zadnje njegove zmage, ki bo popolna tedaj, ko bo vključen v mejah naše države sleherni človek naše krvi. Tega dela seveda ne bomo mogli dovršiti sami, velik del tega čaka našo mladino brez nje ni pravega dela in napredka. Morda hodi naša mladina časih v resnici čudna pota, toda ona sama ni kriva tega; krivi smo mi vsi, mi starejši, ki mladine nismo znali usmeriti na pravo pot.

Za gosp. Trifunovičem je govoril dr. Cepuder iz Ljubljane, ki je v glavnih obrisih pojasnil vso zgodovino NO, ki je bila ustanovljena pred vojno kot posledica aneksije Bosne in Hercegovine po Avstriji. V svojem junijskem ultimatu je Avstrija zahtevala od srbske vlade med drugim tudi razpust NO. Po vojni se je zdelo, da je NO postala nepotrebna. Zdaj pa narod znova kliče NO k delu. NO čuti, da je prišel njen trenutek. Mi ne vabimo nikogar, naj vstopi pod našo zastavo, pa se vendar naše vrste množe. Mali naš človek, naš kmet in delavec sta se pričela tesno oklepati NO, ki ima svoj napisani program, ki živi v dušah in srcih vseh nas in se zrcali v enem samem stavku: vse za narod in kralja. Narod je dober, on ne mara političnih prepirov, narod ljubi mir, zato se oklepa NO. Drugi pravijo: mi hočemo oblast, — mi pa tega ne zahtevamo. Mi smo zgolj gibanje, ki nismo vezani na nobeno politično stranko ali njen odtenek. NO je živa vest, ki vedno znova opominja, naj bo dovolj korupcije in samoljubja. Mi nismo ljubosumni na nikogar, delo vseh pa mora biti dobro in pošteno. V tem znamenju bomo delali za narod in za našega kralja. Slava spominu kralja Petra, naj živi kralj Aleksander!

Nato so posamezni zastopniki rodoljubnih organizacij po vrsti čestitali k lepemu 25 letnemu jubileju NO. Govorili so dr. Tominšek za zvezo naprednih starešin, gosp. Kumelj za učiteljstvo, dr. Pipenbacher za Sokola, dr. Grafenauer za profesorski zbor, gosp. Sterlekar za strelske družine, tajnik Škulj za Ciril-Metodovo družbo, gosp. Kravos za Narodno strokovno zvezo, dr. Švigelj za Hubadovo pevsko župo, gosp. Tome za združene bojne organizacije, dr. Jeglič za Jadransko stražo ter g. Višnjevec za emigrantsko društvo Tabor. Zbor je nato zaključil vojvoda Birčanin z zahvalo vsem, ki so se udeležili lepega slavja ter s poudarkom, da je naša država plod krvavih borb naših sinov, zato bomo tudi naprej delali vsi složno zato, da jo ohranimo edino in nedeljeno.

Na Koroškem carina na naše liste

S Koroškega na mporočajo, da je carinski urad v Celovcu zopet zacarinil pošiljko »Bogoljuba«. Naročnik, ki je prejel več številk tudi za druge naročnike, je moral plačati za carino okoli 1 šiling. V smislu mednarodnega dogovora je takšno ravnanje koroških oblastev nezakonito in pošiljke listov se ne smejo zacariniti. Izključena je možnost, da gre za pomoto, ker se ta dogodek od časa do časa ponavlja. Nikakega dvoma ni, da skušajo kaki zagrizenci na ta način ovirati pošiljanje slovenskih listov na Koroško. Pričakujemo, da oblastva napravijo red.

Oj ta Ljubljanca...

Zares zanimivo bi bilo ugotoviti, komu ta nesrečna Stoji, stoji Ljubljanca... kar ne da mirnega spanja. Ni bilo dovolj, da jo je zadnjič občinstvo in kritika soglasno odklonila, po vsej sili se je hotelo nekomu še enkrat blamirati. V soboto zvečer so Ljubljanco v operi ponovili, precej opiljeno sicer, nanovo inscenirano ter malo prerežirano, toda tudi topot opereta nikakor ni užgala. Gledališče je bilo komaj do polovice zasedeno, med predstavo so padali iz parterja posamezni glasni klici na oder, po koncu predstave pa so na stojišču hoteli uprizoriti celo malo demonstracijo proti avtorju, ki so ga ponovno glasno klicali pred zastor. Sodimo, da je s to predstavo usoda Ljubljance dokončno zaključena...

»Čisto drugače sem si predstavljal tako-le vožnjo na poletnem smučarskem tečaju.«

NEDELJSKI SPORT

VI. Tek zedinjenja

Ljubljana, 17. dec.

Danes se je vršil skozi mesto Ljubljana VI. tek Zedinjenja, ki ga je priredilo ASK Primorje. Ta prireditev je postala že tako tradicionalna, da bi je ne mogli več pogrešati. Letošnja pa je bila tem sijajnejša, saj se je vršila ob 15 letnici našega zedinjenja in jo je hotel prireditelj na čim dostojnejši način proslaviti. Ta sportno-nacionalna minifestacija pa je neprimerno pridobila na svojem sijaju, ker je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo Nj. Vel. kralj Aleksander I. In baš zato je Primorje svoj letošnji tek preložilo od 1. decembra na kraljev rojstni dan, ker je smatralo, da je to edino primeren način za izraze udanosti in zahvale Nj. Vel. kralju, pokrovitelju današnje proslave.

Za letošnji tek je vladalo izredno veliko zanimanje ne samo v Ljubljani, temveč tudi po ostalih krajih naše domovine. Pač je razumljivo, saj so bili poleg domačih atletov najavljeni tudi inozemski, da bi imela biti to prvovrstna internacionalna prireditev. Toda dejstvo, da je v zadnjih dneh močno pritisnila zima in da je zemljo pokrila zelo debela snežena plast, je brez dvoma preplašilo vse inozemske goste, tako da so se današnjega teka poleg najboljših jugoslovanskih atletov udeležili samo še Romuni. Kljub temu se je pojavilo na startu 43 tekačev, kar je z ozirom na izredno slabe vremenske prilike in izredno slab teren, ki ga je povzročila debela snežena plast, gotovo razveseljivo. Če pomislimo, da so tekli ti fantje ob tako hudem mrazu in najtežjem terenu, ki si ga sploh moremo misliti, potem z mirno vestjo lahko trdimo, da je to požrtvovalnost, da ji ni najti primere. Se pač vidi, da so to lahkoatleti, največji idealisti med vsemi sportniki. Oni se borijo za pravo sportno idejo, ker so čisti amaterji, zato taka požrtvovalnost. Neugodni utis je napravila edino le odsotnost mariborskih atletov, katerih smo vsi z gotovestjo pričakovali.

Tudi ostalih sodelavcev ne smemo pozabiti: sodniškega in rediteljskega zbora. Kajti za tako velikopotezno prireditev, kot je bil današnji tek, je treba velikega aparata. In ta je bil danes na razpolago in kar je glavno, svojo nalogo je izvršil v splošno zadovoljstvo. Zbor ljubljanskih lahko-atletskih sodnikov že dolgo ni bil tako močno zastopan kot danes. Rediteljstvo in pomožni sodniški zbor je funkcioniral brezhibno. Vsi pozvani so funkcije prevzeli in jih vestno izvršili. Zatorej na tem mestu vsem in vsakomur iskrena zahvala.

Prireditev se je pričela točno ob napovedanem času, t. j. ob 11.30. Atleti so prišli na start pod vodstvom g. Danilo Sancina ter so s trikratnim sportnim Zdravo pozdravili najvišjega pokrovitelja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Na častni tribuni pred Narodnim domom so bili zbrani visoki vojaški in civilni dostojanstveniki: Zastopnik pokrovitelja Nj. Vel. kralja brigadni general g. Pekič, Zastopnik ministra za telesno vzgojo naroda g. dr. Pavlin in obenem za ZSZ, g. dr. Marn kot zastopnik g. bana, češki konzul g. ing. Sevčik, podban g. Pirkmajer, g. prof. Jarc za ljublj. župana, Schneller za JLAZ in drugi odlični zastopniki domačega javnega življenja in sportnih organizacij.

Točno ob 11.30 — kakor smo že omenili — je dal starter znamenje za start in skupina za daljšo progo je odletela. Po dveh minutah je sledil start za krajšo progo. Vseh tekačev je bilo 43, na cilj pa jih je prišlo 38, pet jih je na progi odstopilo. Doseženi so bili klub izredno slabi progi prav dobri rezultati. Dolžina prve proge je znašala 5000 m, a dolžina druge proge 2700 m.

Tekmovalci se dele v naslednje kategorije: 1. vojska, 2. neverificirani atleti do l. 1912., 3. neverificirani atleti l. 1912., 1913., 1914., 4. neverificirani atleti l. 1915., 1916., 1917., 5. juniorji l. 1915, 1916., 1917., 5. juniorji l. 1915, 1916., 1917., 6. juniorji l. 1918., 1919., 1920., 8. seniorji, že plasirani na progah preko 800 m, 9. seniorji, še neplasirani na progah preko 800 m.

Doseženi so bili naslednji rezultati:

Daljša proga (5 km): 1. Kreve Ive (Primorje) 18:54 3/5, 2. Bručan Jože (Ilirija) 19:06 3/5, 3. Starman Adolf (neverif.) 19:27 1/5, 4. Dinucriștea (Romunija) 20:23 4/5, 5. Sporn Stane (Ilirija) 20:40 4/5, 6. Mirnik Franc (Jugoslavija-Celje) 20:47, 7. Grad Armin (Pr.-vojak) 20:56 4/5, 8. Ošabnik M. (Prin.-never.) 21:51 1/5, 9. Vengust 22:24 4/5 10. Ogrin (Pr.) 23:12 1/5, 11. Grebenc (Jugoslavija-Celje) 23:18 2/5, 12. Mav Janez (Domžale) 23:38 1/5, 13. Ulsperger Sl. (Ilirija) 23/49, 14. Pikš F. (Jugoslavija-Celje), 15. Dittrich D. (vojak)

Kratka proga (2700 m): 1. Lapušan (Romunija) 10:44 1/5, 2. Gaberšček H. (Primorje) 10:44 3/10, 3. Starman Lado (Ilirija) 10:52 2/5, 4. Srakar Ivan (Pr.), 5. Kranjec Iv. (Jadran), 6. Javornik A. (Korotan), 7. Grabec I. (Pr.) 8. Mršek F. (Javornik-Rakek), 9. Glavnik L. (Ilir.), 10. Pleterski B. (Ilir.), 11. Dežman Al. (Pr.), 12 Goršek E. (Pr.), 13. Srakar Franc (Pr.), 14. Svetina Bl. (Pr.), 15. Dolhar St. (Korotan), 16. Dolinšek Al. (Korotan), 17. Hlebce Jože (Pr.), 18. Štembal Ivan, 19. Subi Štefan (Novo mesto), 20. Skušek Marjan (Pr.), 21. Jež Franc (Pr.), 22. Gombač Mirko (Pr.), 23. Djordjević Ivan (vojak).

Popoldne ob 16 se je pa vršila v dvorani Trgovskega doma svečana razdelitev daril, ki je bila združena s koncertom in čajanko. Te proslave so se zopet udeležili visoki vojaški in civilni dostojanstveniki, med temi: zastopnik Nj. Vel. kralja div. general Pekič, g. dr. Marn kot zastopnik g. bana, dravske banovine, g. dr. Pavlin za ministra za telesno vzgojo naroda, g. dr. Baltič, predsednik Pokoj. zavoda, senator g. Gregorin, g. Kuljiš za LNP, g. Battel, predsednik kolesarske podzveze, in razne druge odlične osebnosti in sportni delavci.

Predsednik g. Sancin, ki je v lepih besedah pozdravil vse odlične zastopnike vojaških in civilnih oblasti, je imel lep nacionalen govor, nato je pozdravil še romunski delegat g. Savescu, nakar je razglasil g. Savo Sancin izid tekmovanja ter razdelil darila

V splošni kvalifikaciji so si priborili darila:

I. Glavna proga: 1. Kreve I. (Pr.) v trajno posest srebrn prehodni pokal bana dravske banovine g. dr. Drago Marušiča in zlat pokal g. Kocbeka Viktorja, veletrgovca.

2. Bručan (Ilir.) je prejel darilo tvrdke Bonač, namizno garnituro.

3. Starman (neverif.) je prejel finsko vazo, darilo A. Agnole, veletrgovca.

4. Cristea (Romunija) je prejel tintnik tvrdke Tičar.

II. Kratka proga: 1. Lapušan (Romunija) prehodno darilo g. Ribe, srebrn pokal in cigaretno šatuljo, darilo g. Krisperja, veletrgovca.

2. Gaberšek (Pr.) je prejel zapestno uro, darilo g. ing. M. Jelačina, romunskega konzula. 3. Starman Lado (Ilir.), cigaretno šatuljo, darilo tvrdke Eberle.

Darila so si še priborili: Zmagovalec v vojaški kategoriji (dolga proga) Grad Armin, srebrno cigaretno šatuljo, darilo g. Maier-ja; zmagovalec na dolgi progi (kateg. neverif. do l. 1912) Ogrin F. (Pr.), pepelnik, darilo tvrdke Klein; Kranjc (Jadran), zmagovalec kategorije neverificiranih l. 1912—1914. smučke, darilo tvrdke Alpina; Srakar Ivan (Pr.), zmagovalec v kategoriji neverificiranih l. 1915—1917, uro, darilo tvrdke Kolb-Predalič, in Vengust (Jugoslavija-Celje), uro, darilo g. Čudna, kot zmagovalec kategorije seniorjev, še neplasirani preko 800 m.

Po oficijelnem delu se je razvila zelo animirana zabava ob zvokih jazz-kvinteta.

*

Sportni klub Ilirija priredi v začetku prihodnjega tedna, t. j. 18. dec. 1933 ob pol 15 smučarske tečaje za začetnike, odrasle in mladino pod Cekinovim gradom (nad drsališčem). Tečaji trajajo 6 dni, t. j. od ponedeljka do sobote. Prijavnina za prvi dve skupini po 10 Din, za mladinsko skupino 5 Din. Pismene prijave na: Sportni klub Ilirija, kavarna Evropa, ustmene v trgovinah Gorec-Predalič, Kolb in Alpina.

Zimske kolesarske dirke

Maribor, 17. dec.

Mariborski kolesarji, ki so že v letošnji poletni sezoni pokazali neverjetno aktivnost, se tudi zime niso ustrašili. Danes so priredili prvo zimsko dirko ter tako izpolnili vrzel v sportnem življenju, ki jo je prinesel letos Mariboru začetek zime. Dirka, ki jo je organizirala mariborska kolesarska podzveza v proslavo rojstnega dneva Nj. Vel. kralja, se je vršila za prehodni pokal podzveznega predsed. Markoviča. Start je bil pri gostilni Kosič na križišču Vrbanove in Koroščeve ulice pod Kalvarijo. Proga je vodila po mestnih ulicah do Trga Svobode, kjer se je nahajal cilj. Dirkalo se je po Koroščevi, Maistrovi, Kopitarjevi, Aleksandrovi, Kolodvorski, Razlagovi, Krekovi do banovinskega dečjega doma ter nazaj po Gregorčičevi na Trg Svobode. Zanimanje za dirko je bilo tako med kolesarji kakor med sportnim občinstvom izvanredno živahno. Na cilju je bil prvi znani dirkač Štefan Rozman, član SK Maratona, drugi Dittner (Maraton), tretji Štrucl (Maraton), nato Raufl (Poštela), Dittner II (Maraton), Grmovšek Štefan (Maraton), Sojč (Maraton). Premoč Maratoncev na startu, še bolj pa na cilju je zopet prišla do vidnega izraza. Za organizacijo dirke in za brezhiben potek so si pridobili posebne zasluge: predsednik Slavko Markovič, ki je daroval krasen prehodni pokal za prvega zmagovalca, dalje tehnični referent Zedniček in odborniki podzveze Kebrič, Princl, Halbwidl, Ružič, Mautner ter Joža Smerdel. Zvečer se je vršila v klubskem lokalu svečana razdelitev daril in prijateljski večer mariborskih kolesarjev. Vodstvo podzveze pa je presenetilo svojega vzornega predsednika Markoviča s podelitvijo lepe diplome, kot vidnega izraza velikih zaslug, ki si jih je pridobil s svojim neumornim delom za kolesarski sport v Mariboru.

Mariborske vesti:

Proslava kraljevega rojstnega dne

se je vršila danes z običajnimi slovesnostmi. Mesto se je že včeraj zavilo v zastave. Danes dopoldne je bila v stolnici slovesna služba božja, ki jo je opravil prevzv. knezoškof dr. Ivan Tomažič ob asistenci stolnega kapitlja. Slovesno propoved je imel stolni kanonik in bogoslovni ravnatelj dr. Cukala. Sv. opravila so se udeležili predstavniki vseh tukajšnjih oblastev in društev, vojaštvo z polkovno zastavo in mnogo občinstva. Zvečer je bila v Narodnem gledališču gledališka slavnostna predstava; vprizoril se je »Deseti brat«. V Unionu so priredili častniki mariborske garnizije družabni večer, ki je zelo lepo uspel.

Brezposelni izobraženci so imeli danes svoj prvi letni občni zbor v dvorani Delavske zbornice. Zveza brezposelnih izobražencev se je ustanovila šele lani, in sicer v Mariboru. Že v prvem letu obstoja je ta organizacija pokazala nenavadno aktivnost in življenjsko silo. Ustanovilo se je znatno število krajevnih organizacij v drugih mestih in pričela je prodirati tudi v druge banovine. Tekom leta je priredila Zveza kongres v Ljubljani, organizirala je razne krajevne skupine, največjo pozornost pa je obračala izpopolnitvi mariborske organizacije. S priznanjem treba ugotoviti, da je vodstvo organizacije pravilno doumelo svojo odgovorno nalogo. Organizacija je zagrabila problem brezposelne inteligenčne mladine, predvsem iz praktične strani. Skušala je s svojimi prireditvami, s predavanji in časopisnimi prispevki, razgibati celo našo javnost za vprašanje inteligenčne brezposelnosti, svojim članom pa je z ustanovitvijo lastne delovne posredovalnice ter z raznimi strokovnimi tečaji omogočila lažje in uspešneje iskanje kruha. — Bijanco vsega zgoraj navedenega dela so danes podali agilni organizatorji in odborniki Zveze na svojem občnem zboru, ki ga je vodil predsednik Šegula. Zborovanje je bilo primerno obiskano. Sprejeta je bila tudi izprememba pravil, ki bo dala organizaciji večjo elastičnost. Sklepi o načrtih v bodočem letu so podali obenem dokaz, da namerava organizacija svoje delo še vsestransko poglobiti ter ga postaviti na širšo podlago.

Šolska sestra Emanuela Trstenjak. Danes v nedeljo je ob 1 ponoči nenadoma po kratki bolezni umrla šolska sestra Emanuela Trstenjak. Pokojna sestra je bila dolgo vrsto let vzorna profesorica na zasebnem učiteljišču šol. sester. Bila je nad vse skrbna vzgojiteljica neštetim učiteljicam, ki prav danes delujejo med našim ljudstvom. — Čislana je bila od vseh učenk kot vzgojiteljica in spoštovana od svojih sosester kot vzorna redovnica. Pogreb predrage pokojnice bo v torek, dne 19. t. m. ob četrt na 14 popoldne iz hiše žalosti v Strossmajerjevi ulici na pobreško pokopališče. Bodi ji Vsemogočni dobrotljiv plačnik; žalojočim naše iskreno in globoko sožalje.

Moški v krilu. Že v Ptuju so imele oblasti opravka z Josipom Sch., ker se je izprehajal oblečen v žensko obleko. Sedaj pa ga je zanesilo v tej maškeradi še v Maribor. Sinoči ga je odkril policist v neki gostilni ter ga aretiral. Sch. ima izgon iz Maribora; tudi preobleka v krilo mu ni pomagala, da bi se zakril strogemu očesu postave. Prenočil je pri »Grafu«, danes pa je moral zopet preko mestne meje.

Žrtev smučanja. Danes dopoldne se je pod Pohorjem ponesrečil pri smučanju 14-letni Milorad Bajde. Padel je v Radvanju ter si zlomil desno nogo. Tovariši so ga spravili v Hostejevo gostilno odkoder so obvestili reševalce, ki so nesrečnega smučarja prepeljali v bolnišnico.

Traktor v Dravi. Iz mesta odvažajo sneg občinski traktorji ter ga odlagajo v podaljšku ulice Ob brodu, kjer ga delavci mečejo v Dravo. Včeraj pa bi bil za snegom skoraj zdrknil v Dravo sam traktor. Šofer ga je zapeljal preveč tik obrežja, kjer se je zemlja udala in težko vozilo je zdrknilo po strmini. K sreči ga je pa zadržal priklopni voz, ki je bil obložen s snegom. Traktor je obvisel nad reko, dokler niso prišli požarniki s svojim žerjavom ter dvignili vozilo iz nevarnega položaja.

*

Avtobus in sanke. Na Ruški cesti je prišlo včeraj do karambola med vpreženimi sankami ter avtobusom. Na saneh je vozila služkinja A. Deučman iz Jarenine mleko, ki se je pri trčenju razlilo v sneg. Hujše nesreče radi previdne vožnje avtobusa ni bilo.

„Barbarski" denar pojde v Trst

Poljska brodarska družba Gdynia-Amerika je naročila pri Združenih jadranskih ladjedelnicah (Trst-Tržič) dve ladji. Vsaka od teh bo obsegala 15.000 ton. S temi ladjami bo Poljska vzdrževala zvezo z Ameriko. Vozile bodo s hitrostjo 20 milj na uro. Na njih bo prostora približno za 800 potnikov in okoli 200 mož posadke, skupno nekaj nad 1000 ljudi. Pogodba je bila podpisana v Varšavi.

Čudno se nam zdi, da bodo v Trstu sprejeli denar iz »barbarske« Poljske, in da o tem dogodku tako obširno poroča prav »Piccolo«, ki obsipa Slovane z barbari.

*

Vlak je skočil s tira v predoru blizu Grahovega. Pokvarjene so bile tračnice. Strojnik je naglo ustavil vlak. Iz Gorice so poslali na pomoč stroj z več vozovi. V kratkem času je vlak nadaljeval vožnjo in prispel v Gorico z nekaj ur zamude.

*

Ogenj je nastal v Biljah v hiši Josipine Ušolin. Na pomoč so prišli tudi letalci z letališča v Mirnu. Dve uri je trajalo gašenje. Škoda znaša 10.000 lir.

*

Obsojen je bil pred goriškim sodiščem Ivan Bravničar iz Grahovega na štiri leta zapora. Bil je obtožen, da je kot pismonoša kradel iz pisem denar.

»Grlica« v Zagrebu. Na pobudo Srečka Kumarja prične v Zagrebu izhajati »Grlica«, ki hoče popularizirati najboljše mladinske pesmi in skladbe. Pri »Grlici« bo sodelovalo lepo število skladateljev in pevskih vzgojiteljev. »Grlica« bo prinašala pesmi za mladinske zbore, moške, ženske in mešane, nekatere tudi s premljanjem klavirja. Priobčevala bo tudi strokovne članke. Sodelovali bodo slovenski in hrvatski glasbeniki. Izšla je že prva številka.

„Piccolo“, slovanstvo in Cerkev

(Odgovor „pobožnemu“ informatorju „Piccola“ se nadaljuje)

Zadnjič smo »Piccolu« ali prav za prav njegovemu informatorju odgovorili v celoti, zdaj se bomo pomudili še posebej pri nekaterih trditvah, ki so potrebne podrobnejše obravnave, da se pokažejo informatorjeva »objektivnost« in njegovi resnični nameni še bolj očitno.

Glagolica

(gl. članek »Piccola« 5 kolona, zadnji odstavek): je Sv. stolica pod škofom Mahničem dovolila na Cresu in Lošinju, ki sta spadala takrat pod krško škofijo, istotako je obstojala kot star privilег v zadrski škofiji, kjer je sam sedanji zadrski nadškof Munzani čital mašo v glagolici (kako je bilo to mogoče, ako je res, kar »Piccolo«, oziroma njegov pobožni in pravični (pio e equanime) informator trdi, da glagolanje in raba slovanskega jezika sploh v bogoslužju katoliške cerkve pomeni antikatoliškega duha? ..) S prihodom Italije pa je glagolica povsod bila ukinjena, tako da je neresnica, kar je »Piccolov« urednik izvedel od svojega resnicoljubnega informatorja, da se namreč v »nekaterih cerkvah Čičarije, v tržaški škofiji in v reški maša opravlja naravnost v glagolici...«

Glagolja se samo v cerkvi oo. Franjevcev-glagolašev v Zadru; ti franjevci pa po dogovoru med Cerkvijo in vlado ne smejo imeti naraščaja, tako da bo glagolica z njimi izumrla, kar bodi povedano »Piccolovemu« pobožnemu in pravicoljubnemu informatorju v tolažbo.

V Istri pa se v župnijah samohrvatskega prebivalstva mašuje izključno iz latinskega misala, samo pri petih mašah se po starem in od Sv. stolice dopuščenem običaju glasno pojeta epistola in evangelij v modernem hrvatskem jeziku, v reški škofiji razen tega pa še vse ono, kar se sploh pri svečani peti sveti maši (missa solemnis cantata) na glas od svečenika poje. O glagolici torej nobenega sledu, ker tudi pred vojno v tržaški in poreški škofiji ter v Liburniji ni obstojala. To bi »Piccolov« resnicoljubni informator, ki se posebno spozna na prilike v Istri, pač lahko vedel...

Sv. Ciril in Metod

(glej članek »Piccola«, 6. stolpec itd.):

Pobožni informator »Piccola«, ki očita slovanski duhovščini v Primorju pa slovenskemu kleru sploh, da ni zadosti udan papežu ter da je naravnost uporen (ribelle) svetemu očetu in katoliški cerkvi — in ki temu kleru prav posebno šteje v greh, da v cerkvah tudi na Primorskem ima podobe »škofov Cirila in Metoda« — ki mu ta dva apostola krščanstva torej niti sveta nista in ki njemu posvečene bratovščine imenuje »laživerske« (pseudorelegiose) — ta nadvse pobožni informator očividno ne pozna okrožnice papeža Pija XI. od 13. februarja 1927, ki je posvečena apostoloma krščanstva med slovanskimi narodi in v kateri sv. oče med drugim čisto v nasprotju z nazori pobožnega »Piccolovega« informatorja pravi, da

»morajo donavski narodi, ki sta jih sveti Ciril in Metod z velikimi napori Kristusu rodila, ta dva apostola, ki sta vsej Cerkvi v slavo in čast, pred vsemi drugimi častiti in posnemati« — in sveti oče koj na to nalaga škofom:

»Skrbite z vso vnemo za to, da bodo mladeniči, svetni in kleriki, po šolah, gimnazijah in univerzah gledali na ta dva slavna nebeščana kot svoja vzornika« —

in zatem ponavlja, da »naj bosta torej sv. Ciril in Metod slovanskim narodom učitelja popolnejšega krščanskega življenja, nele nebeška zavetnika, temveč tudi vodnika, da ohranijo ali dosežejo milost katoliškega občestva.« —

In končno priporoča in blagoslavlja vse ustanove, ki pod imenom in varstvom svetih solunskih bratov delujejo za okrepitev pravega katoliškega duha miru in edinstva med slovanskimi narodi z besedami:

»In tu moramo ne samo spomniti, temveč z zasluženo hvalo priznati vse, kar se je glede te tako plemenite in važne zadeve med slovanskimi narodi že storilo. Mislimo namreč (tako nadaljuje papež PijXI.) na spise in časopise, ki so jih že doslej izdali učeni in izobraženi možje slovanske narodnosti, dalje na pobožne ustanove, ki se pod Našim in vašim vodstvom ter pokroviteljstvom pod imenom Apostolstva sv. Cirila in Metoda tako marljivo ustanavljajo« in sploh na vse podobne ustanove, ki vršijo med Slovani pod varstvom in v imenu sv. Cirila in Metoda »apostolsko službo krščanskega mišljenja in življenja«.

In »ti dve luči Vzhoda«, kakor jih imenuje poglavar rimskokatoliške Cerkve, sta pobožnemu informatorju »Piccola« zastavonoše slavizma v boju zoper rimsko cerkev in latinstvo«, (»vessiliferi dello slavismo nella lotta contro la latinità e contro la Chiesa Romana«)*, o katerem nad vse katoliški »Piccolov« informator na dolgo in široko razlaga, da tvori bistvo katoliške cerkve, da je latinski jezik vsesplošni, božanski(!), torej oficijelni jezik katoliške cerkve in ne samo latinski jezik kot tak, ampak celó izgovarjava tega jezika, kakor je običajna med Italijani! »Piccolov« informator je pač zelo slabo podkovan v latinskem jeziku oziroma o njega razvoju in zakonih ter izgovarjavi, sicer bi vedel, da sveti Avguštin, ki kot Afrikanec iz početka ni mogel izgovarjati črko h, kakor je ne morejo izgovarjati naši sodobni Italijani, pripoveduje, kako so se zaradi tega norčevali iz njega italski Rimljani... Tudi mu je gotovo neznano, da je velika večina klasičnih jezikoslovcev danes mnenja, da so se izvestni latinski soglasniki od Rimljanov izgovarjali kakor odgovarjajoči grški, torej: »Pater, kvi es in kelis, sanktifiketur itd.«

Mi bi se s takimi argumenti »Piccolovega« pobožnega informatorja proti rabi slovanskega jezika v bogoslužju in verouku ne bavili, ako ne bi bili značilni za večino italijanskega klera sploh, ki latinski bogoslužni jezik očividno ne smatra le za častito starino (kakor je to enako staroslovanski, grški, armenski, sirijski itd.), ampak za sredstvo poitalijančenja in širjenja italijanskega duha med Slovani v Primorju, kakor smatrajo za tako sredstvo tudi posebno nošo italijanske duhovščine, ki jo menda »Piccolov« informator enako kakor latinski jezik smatra za »sveto« in »božansko« (divina), katera »bodi po volji Cerkve norma vsemu katoliškemu svetu«! Če nam je dovoljena k tem smešnim trditvam pobožnega informatorja tržaškega judovsko-fašističnega trobila še ena opazka, naj omenimo samo to, da nosijo »protestantovsko buržuazno« obleko tudi mnogi italijanski duhovniki v Primorju, posebno v mestih!...

Ali ni pobožni »Piccolov« informator pomislil, kakšen sklep bi lahko pol milijona Jugoslovanov, živečih pod žezlom savojske dinastije, naredilo iz teh njegovih izvajanj? Da bi bilo namreč zanje — pa ne samo zanje ampak tudi za druge Slovane, ki niso političnodržavno samostojni — bolje, če prestopijo k unijatom ali k cerkvi vzhodnega obreda in staroslovanskega jezika, ako namreč latinščina ni nič drugega kakor instrument porimljenja in poitalijančenja! Ali ne čuti ta pobožni informator, kako tako njegovo naziranje bije v obraz vsemu naziranju in delovanju papežev univerzalne katoliške cerkve, prav posebno še papežev 20. stoletja, Piju IX., Leonu XIII., Piju X., Benediktu XV. in Piju XI., ki je dovolil katoličanom v Jugoslaviji cerkveni obrednik celó v modernem slovenskem jeziku? Ali so mar slovanski pripadniki katoliške cerkve zató manjvredni člani Kristusovega občestva pod vodstvom Svete stolice v Rimu? Ne —, »Piccolov« informator je lahko še tako pobožen — ako naj verjamemo židovskemu listu — v dogmatičnih in liturgičnih ter bogoslovnih zadevah sploh je pa zelo slabo doma...

Pa tudi konkretna dejstva so mu ali slabo znana ali pa resnicoljubni informator »Piccola« tudi o resnici nima zadosti pravilnih pojmov. Kakor to sledi iz vsega njegovega članka, tako tudi iz njegovih izvajanj o »panslavistični agitaciji« domače duhovščine v Primorju pod okriljem sv. Cirila in Metoda. Pri tej priliki se namreč nad vse pobožni »Piccolov« informator pritožuje tudi, da slovanska primorska duhovščina mesto »Italijanske katoliške akcije«, katero da ignorira, goji slovanske Marijine družbe in da te Marijine hčerke vršijo panslavistično propagando. Tako da je neka taka članica tržaške Marijine družbe v Pomanju, ki da je od starih časov »trdovratno italijansko mesto«, izzvala nered s tem, da je med italijanskim petjem prebivalstva ob priliki neke procesije začela peti slovensko, radi česar da so morali intervenirati v interesu javnega reda karabinijeri. Resnica pa je ta, da se to ni zgodilo v Pomjanu, nego v Šmarju pri Kopru, ki je čisto slovenska fara, pa ima za župnika nekega Širco, ki je kljub svojemu slovenskemu poreklu fanatičen italijanizator. Ta gospod je imel novembra 1933 procesijo, med katero pa nihče ni pel italijanskih pesmi, ampak so dekleta po starem običaju začela peti slovenski. Župnika je to tako ujezilo, da je dekleta sam ovadil karabinijerom, ki so jih imeli zaprte celo noč. Torej dekleta niso italijanskega petja motile, niti jih ni kdo nahujskal, da pojejo slovenski, niti so karabinijeri sami intervenirali, ampak je povzročil intervencijo gospod župnik post factum sam: užaljen je bil, ker so dekleta pela slovenski kljub temu, da je on v svoji čisto slovenski fari odpravil tako slovensko pridigo kakor verouk in petje. Sedaj pa pride pobožni informator »Piccola« ter onečašča spomin na sveta solunska brata, podtikajoč slovanskim vernikom, ki pojejo pobožne pesmi v svojem jeziku (česar Cerkev nikoli ni zabranjevala, ampak celó priporoča in pospešuje), da vršijo rusofilsko in boljševiško propagando pod zaščito imen sv. Cirila in Metoda!

* Opomba: »Piccolov« pobožni informator pravi sicer, da je »ruska cerkev« solunska brata proglasila za apostola pravoslavja in panslavizma, toda iz njegovih ostalih izvajanj, v katerih se celó zaganja v Kraljeve »hipermoderne« slika sv. Cirila in Metoda v nekaterih primorskih cerkva, ki da ne odgovarjajo nazorom sv. očeta o cerkveni umetnosti(!), je čisto jasno, da tudi katoliško češčenje slovanskih apostolov smatra za antikatoliško in antilatinsko.

Šest novih podmornic

Te dni so spustili v morje v Tržiču novo podmornico za italijansko mornarico. Nadeli so ji ime »Ondina«. Slovesnosti so prisostvovali poleg drugih gostov tržaški prefekt, vojaški poveljnik in upravitelj goriške nadškofije g. Sirotti. On je blagoslovil ladjo. Podmornica je dolga 61 metrov. V teku zadnjih desetih mesecev so samo v ladjedelnicah v Tržiču zgradili šest podmornic za italijansko mornarico.

— Pri slabi prebavi, pomanjkanju krvi, bledici, shujšanju, obolelih žlezah, kožnih izpuščajih tvorih urejuje naravna »Franz-Josef« grenčica izborno tako važno delovanje prebavil. Odlični zdravniki so se prepričali, da »Franz-Josef« vodo celo najnežnejši otroci lahko preneso.

Radio APARAT ZA BOŽIČNE PRAZNIKE

si rezervirajte pravočasno!
A kakšnega?
Kupite samo kvalitetni aparat

EUMIG, MINERVA, ORION,

po konkurenčnih cenah in tovarniško s garancijo pri

RADIOVAL, Ljubljana, Dalmatinova ul. 13. Telefon 3363.

Ljubljani je nujno potrebna tržnica

Ljubljana, decembra.

Ne da se tajiti: dosti je Ljubljana v času po vojni napredovala in mnogo je bilo napravljenega v našem mestu. Pridobili, oziroma modernizirali smo razne naprave, imamo moderno klavnico, razna nova javna poslopja, Ljubljanica se je regulirala, ceste se tlakujejo, tramvaj je razširjen, res Ljubljančanom vsa čast. Samo v enem se nismo prav nič zganili in smo skoraj še prav tam, kakor so bili naši dedje, namreč glede razmer na ljubljanskem trgu. Dandanes si skoraj ne moremo misliti modernega mesta, ki bi ne imelo svoje velike in prostorne tržnice, velika mesta pa jih imajo že desetletja. Prav sedaj, ko leži na trgu in drugod debel sneg, ko morajo naše gospodinje prezebovati na trgu še bolj pa prodajalke in ko tudi blago zmrzuje, je ta problem zelo aktualen.

Pred leti je mestna občina sicer zgradila branjevkam na Pogačarjevem trgu dve tržnici, toda to je pa tudi vse in tam smo ostali. Čakajo pa še rešitve mesarska tržnica in splošna tržnica. Ravne krparije, kakor premestitev dela trga na Sv. Jakoba trg, se ne bodo obnesle.

Potrebna je velika in trajna rešitev tega problema, že dolgo časa zahteva o ljubljanski mesarji, da jim mestna občina zgradi skupno tržnico. Mesarji seveda zahtevajo tržnico le zase, ki bi imela prostor tudi za kmetske prodajalke in za branjevke. Svoj čas so bili nekateri mesarji celo pripravljeni, da bi sami prispevali kapital za gradnjo tržnice, ki bi se potem amortiziral z najemnino, enako, kakor se iz klavniških pristojbin amortizirajo stroški za gradnjo klavnice. To je bilo v boljših časih, morda pa bi se tudi danes dobili kakšni mesarji, ki bi sami prispevali k gradnji tržnice.

Svoj čas so na gradbenem uradu bili neki načrti za gradnjo tržnice, toda stvar je pri tem ostala. Omeniti bi bilo treba še drugi veliki projekt, ki se bo nekoč moral izpolniti. Mestni uradi so sedaj sila na tesnem in razen dveh treh sobic prav nič reprezentativni, za uradništvo skrajno neudobni in se težko kurijo, povrh vsega pa so raztreseni po vsem mestu, tako, da mora človek pretekati vse mesto, če ima dva tri opravke z mestno občino. Za nekatere urade v zasebnih hišah plačuje magistrat tudi znatno najemnino. Vprašanje zgraditve novega in dovolj velikega magistratnega poslopja je neodložljivo in bo morala mestna občina slej ali prej najti sredstva, da si zgradi primerno uradno poslopje. V tej zvezi se bo moralo rešiti tudi vprašanje tržnice.

Znan je načrt, da bi se magistrat zgradil na Vodnikovem trgu. Pritličje in suteren magistrata pa bi se dala sijajno uporabiti za prostorno tržnico, v kateri bi imeli prav vsi prodajalci za dolgo časa dovolj prostora. Nekdo je izračunal, da bi najemnina, ki bi jo plačevali mestni občini, bistveno olajšala amortizacijo gradbenih stroškov za magistrat, saj bi bili vsi stalni lokali takoj oddani, prodajalke pa bi s svojo tržnino, ki jo že sedaj plačujejo za prezebanje na nepokritem trgu, tudi mnogo prispevale k amortizaciji. Če k temu prištejemo še najemnino, ki jo magistrat plačuje za razne uradne prostore v zasebnih hišah, dalje najemnino za stanovanja, ki bi jo magistrat dobival v dosedanjih svojih hišah, ko se bodo uradi izselili v novi magistrat, pa bi bila amortizacija skoraj zagotovljena in bi mestni občini ne bi bilo niti treba toliko prispevati iz rednih proračunov za obresti in odplačilo dolga za novi magistrat. Ustreženo bi bilo vsem: mestni občini, ki bi imela lepo in reprezentativno uradno poslopje, uradnikom, strankam, mesarjem, branjevkam, prodajalkam in seveda tudi našim gospodinjam.

Ta problem nikakor ni muzika bodočnosti, temveč ga bo treba kaj kmalu rešiti in stvar izvesti. Ako pa mestna občina misli zadevo odložiti za nekaj desetletij, potem pa naj se kaj kmalu lotj manjšega problema in naj na Vodnikovem trgu zgradi vsaj dostojno tržnico.

Petindvajsetletnica esperantskega gibanja v Sloveniji

Ljubljana, 17. dec.

Esperantisti imajo v Ljubljani zelo marljivo in živahno društvo, ki more s ponosom pokazati na že napravljeno delo. Ljubljanski in drugi esperantisti so si pridobili že obilo zaslug tudi za splošnost, saj so prevedli in po svetu razširili že več umetnin iz slovenske literature ter jih tako napravili pristopne tudi onim narodom, ki jih drugače ne bi poznali. Enako so znatne zasluge esperantistov za propagando za naše kraje. Snočnja prireditev v Delavski zbornici pa je ponovno dokazala ves tepi idealizem in vnemo naših esperantistov. Prireditev je bila dobro obiskana in je občinstvo skoraj napolnilo dvorano.

Kot uvod v akademijo je bil govor društvenega predsednika g. Kozlevčarja, ki je omenjal, da se na tej aakdemiji spominjajo esperantisti štirih jubilejev, najprej rojstnega dne Nj. Vel. kralja, kateremu so vsi navzočni vzkliknili »Živel«. Dalje je 15. decembra obletnica rojstva ustanovitelja esperantskega gibanja in ustvaritelja esperanta dr. Zamenhofa, katerega delo je govornik opisal z zelo toplimi besedami. Dalje se esperantisti spominjajo tudi 15 letnice Cankarjeve smrti. Cankarjev »Hlapec Jernej« je preveden v esperantski jezik, v esperantščini je izšla tudi dramatizacija te umetnine.

Letos je končno 25 letnica esperantskega gibanja v Sloveniji. L. 1903. je izdal dr. Ludovik Koser prvo slovensko esperantsko učno knjigo. V duhu tega začetnika esperantskega jezika nadaljujejo mlajši započeto delo. S tečaji vzgajajo jezikovno in idejno nove esperantiste. Esperantisti hočejo le združiti vse narode in odpraviti med njimi vse nesporazume. Esperantska ideja je ideja skupnosti, sožitja in miru. Vsaka velika ideja pa se razvija in širi počasi. Korak za korakom si utira esperanto pot h končni zmagi. Esperanto ima po vsem svetu navdušene pristaše in ognjevite borce. Govornik je zaključil: »Slava dr. Zamenhofu, čast našim pionirjem!« Dvorana se mu je toplo odzvala.

Orkester je nato zaigral državno himno, izvrsten pevski mešani zbor pa esperantsko himno. Občinstvo je obe himni poslušalo stoje. — Predsednik je nato pozdravil prisotnega zastopnika mesta g. podžupana prof. Jarca in danskega konzula g. Kneza. Pismene pozdrave pa so poslali: gg. ban, podban, župan dr. Puc in zagrebško esperantsko društvo. — G. Saiko je nato recitiral odlomek iz Župančičeve »Dume« v esperantskem prevodu g. prof. Modrijana. Prevod je prav dober in gladek. — Posrečeno je bilo igranje in recitiranje odlomka iz esperantske dramatizacije »Hlapca Jerneja«. Izvrsten je bil g. Jakin kot Jernej, g. Kozlevčar kot sodnik in tudi gospa Selanova je prijetno recitirala. — Užgale pa so občinstvo slovenske narodne pesmi v esperatnskem prevodu, ki jih je pel kvartet štirih mladih pevcev s krasnimi glasovi. Zapeli so tri narodne in na zahtevo občinstva so morali »Triglav, moj dom« še ponoviti.

Večer je bil prav lep in ni bilo nikomur žal, kdor se ga je udeležil, esperantisti, zlasti pa duša njihovega društva, g. Kozlevčar, zaslužijo vse priznanje.

Cerkveni koncert

Na ponedeljkovi božičnici zapojo pevci, ki jim je draga naša stara božična pesem, sebi in vsem onim, ki jim taka pobožnost dviga srca k Bogu, nekaj onih večno lepih pesmi, ki jih bo naš narod prepeval, dokler bo praznoval čestit Božič.

Te v svoji zamisli otroško naivne in prav za to iskrene melodije dihajo pastirsko pobožnost, šepetajo nam kakor davne — na žalost prošle — božične kolede in nas spominjajo veselih ur, ki smo jih še otroci praznovali ob jaslih.

Zato so ti biseri naših narodnih kantoriev Vavkna, Cveka, Levičnika, ranjkih Riharja, Belarja I. dr. postali »narodova last, živa narodna pesem, ki se širi tradicijsko od ust do ust in bo živela, dokler je ne nadomesti pesem narodovega pomladka.

Sveta in častna naloga naših pevcev, znanivcev te prelepe ostaline je, da te pesmi čuvamo, jih tako pojemo, kakor so nam naročili njih čestiti avtorji: Bogu in slovenski pesmi v čast in slavo!

Vstopnice po 8, 6, 3 Din so v predprodaji v unionski trafiki na Miklošičevi cesti, v Šoukalovi nasproti stolnice in 7 dalje pri vhodu v cerkev.

G. Virginjev Gayda, ravnatelj lista »Giornale d'Italia«, znan posebno po svojih člankih proti Jugoslaviji, je nekoč zapisal, da bi zbližanje med Jugoslavijo in Bolgarsko pomenilo za Italijo to, kar Anschluss za Francijo.

Proslava kraljevega rojstnega dne

Ljubljana, 17. dec.

Kakor vsako leto, je bila tudi letošna proslava kraljevega rojstnega dne nadvse slovesna. Mesto je bilo že včeraj popoldne vse v zastavah, grad in nebotičnik sta bila že v soboto zvečer sijajno razsvetljena, danes pa so se vršile v katoliški, pravoslavni in muslimanski verski skupini slovesne službe božje na našega kralja. V stolnici je bila slovesna sveta maša ob desetih dopoldne in jo je daroval preč. gospod generalni vikar in stolni prošt Ignacij Nadrah. Slovesne službe božje v stolnici so se med drugim udeležili ban dr. Marušič, divizijonar general Cukavac, vsi ljubljanski konzuli ter mnogi drugi vojaški in civilni odličniki. Pred stolnico je bila postrojena častna četa 40. pešpolka z zastavo ter vojaška godba, ki je ob prihodu dostojanstvenikov ter ob koncu svete maše zaigrala koračnice.

Zvečer je vojaštvo in skupina mladine priredila po mestu baklijado, grad in nebotičnik pa sta bila zopet razsvetljena.

Vlom pri Sokliču v Trnovem

Ljubljana, 17. dec.

Zdi se, da predrzni vlomilci prav spretno izkoriščajo mrzle zimske noči, ko so ljudje menda manj pozorni na vse, kar se okrog njih godi. Nocojšnjo noč je bilo vlomljeno v trgovino Soklič v Trnovem. Hiša stoji na samem nasproti stare konjeniške vojašnice. Vlomilci, ki jih je najbrž moralo biti več, so prišli v hišo zadaj skozi vrt in potem skozi vežo najprej v gostilniški prostor, nato pa v zraven ležečo trgovino in pisarno. V gostilniški sobi so vlomilci vzeli natakarici Tončki Korošec nekaj malega drobiža, v trgovini pa so pograbili večjo množino rozin, sardin, čokolade ter podobne robe. Gospodarju trgovcu Sokliču so vzeli iz pisalne mize tudi okrog 400 Din denarja. Vsa škoda, ki jo trpi trgovec Soklič, znaša po njegovi navedbi okrog 3000 Din. Vlomilec je odšel iz hiše po vlomu skozi gostilniško sobo in skozi okno, ki gleda na ulico. Na gostilniški mizi se še pozna stopinja noge, kamor je vlomilec stopil. Iz tega obrisa izhaja, da je imel vlomilec obute galoše.

Dom Dopolavoro so v Cerknem odprli z izredno slovesnim obredom. Govorniki so poudarjali, da je Dopolavoro v Cerknem toliko večje važnosti, ker je ta kraj na meji. Polkovnik Luraschi je naglasil v svojem govoru, da je prav radi tega naloga novega Dopolavoro v prvi vrsti politična.

Istrski poslanec Maracchi (Mrak) je na vsak način napravil karijero. Zdaj je bil namreč imenovan za poslevodečega upravnega svetnika družbe, ki izdaja list »Resto del Carlino«.

Nevesta Lucija. Po švedskem narodnem obredju roma v sveti noči po deželi nevesta Lucija (ta osebnost je vzeta iz švedske mitologije). V ta namen odbero domačini deklico iz svoje srede, jo okronajo in spremljajo potem od hiše do hiše. Tudi v Stockholmu se drže še tega starega običaja, ki je na zunaj podoben belokranjskemu »Zelenemu Jurju«, seveda z drugim mitološkim pomenom

Kako se vede res moderen kadilec

Dokazuj vedno in povsod, da je kadilec mož na mestu, človek z značajem, ki ni podvržen tujim vplivom.

Najprej načelno ne upoštevaj pepelnikov. Človek izkaže pri kajenju svojo samostojnost zlasti na ta način, da otresa pepel s cigare ali cigarete na preprogo in pri tem pojasnjuje, da je tobačni pepel izvrstno sredstvo za preganjanje moljev. Če sediš pri mizi in kadiš, potem otresaj pepel v krožnik, iz katerega si jedel ali v skodelico, iz katere si izpil čaj. Gospodinje namreč vedo, da je pepel izvrsten nadomestek za milo.

Kadar hočeš odložiti cigareto, boš našel za to najbolj pripravna mesta na robovih klavirja in druge dragocene oprave, prav tako na pogrnjenih mizah. Največja prednost tako odložene cigarete je ta, da skoraj ne moreš pozabiti, kje si jo pustil. Opozori te namreč v kratkem sama s smradom, ki nastaja medtem, ko se žge oprava ali smodi prt.

Prav tako je nesmiselno ugašati cigarete. Najprej si pri tem poslu prav lahko osmodiš prste. Drugič pa naj tudi drugi ljudje vdihavajo ostri vonj čikov. Cigareta naj stli do konca, saj so cigarete zato, da gorijo, ne pa zato, da bi jih mečkali med prsti.

Kadar prižigaš cigareto dami, potegni vedno žveplenko po škatljici v smeri proti njej. Zgodi se namreč včasih, da pri prižiganju odleti z žveplenke goreča kapica. V tem primeru je bolješe, da ta odleti dami v oko, kakor pa tebi na obleko.

Če ti je košček tobaka slučajno zašel v usta, tedaj ga moško in glasno izpljuni v zrak, na prt ali pa po tleh. Če je kdo slučajno tako občutljiv, da tega ne prenese in se kremži, mu odgovori: »Kam naj pa pljunem? Mar vam v obraz?«

Svojim gostom, ki so kadilci, postreži s svojimi cigarami in cigaretami vedno šele takrat, ko so ti s prazno tobačnico dokazali, da nimajo nič več. Dobe se namreč ljudje, ki so tako brezobzirni, da kadijo kot goste tuje cigarete, kljub temu, da jih imajo še nekaj v žepu. Tega pa jih odvadiš lahko tudi na drug način. Postreži jim namreč s kako prav slabo vrsto, ki jo imaš doma vedno pripravljeno samo za — goste.

Včasih ti morda kdo v svoji vljudnosti ponudi cigaro. Najpametnejše storiš, če jo vedno odločno odkloniš nekako takole: »Nočem vas obrati. Saj bo vam samim kmalu zmanjkalo in ko si boste hoteli kupiti novih, če si jih boste sploh mogli, vam bo pa žal!«, ali pa takole: »Ne, ta vrsta mi pa ni všeč, sem navajen na boljše!«

Vedno pa ni mogoče odkloniti ponudbe in če je človek končno prisiljen, da sprejme ponujeno cigaro ali cigareto, tedaj vzemi — ter ti je treba reči le enkrat »hvala« — vsaj 10 kosov. Devet jih spravi v žep za jutri, deseto pa si najprej temeljito oglej od vseh strani, povohaj, če je cigara, pretrkaj in pretipaj, ter končno previdno zažgi z besedami: »Bogve kako se ne zanesem na vaš okus, poskus bom pa le tvegal!« — Če ti pa je cigara potem proti pričakovanju bolj všeč, kakor si mislil, ne pokaži svojega zadovoljstva, ampak kvečjemu pokimaj: »No, saj končno niti ni tako slaba, kakor sem mislil.«

Pri cigarah mora pravi kadilec zlasti paziti na to, da ostane konica pepela na cigari čim večja. Kadilec, ki se razume na kajenje cigar, nikdar pepela ne otresa v pepelnik, ampek čaka, da mu sam odpade. Prav posebno zabavno je, če s posebno dolgo konico dokazuješ svojemu sosedu svojo kadilsko umetnost, pa ti pri tem pade pepel na njegove hlače.

Znamenje pravega kadilca cigaret pa so rumeni in ožgani prsti. Mnogokrat ti bo skušal kdo iz družbe dajati nasvete, kako bi si rumene lise na prstih odpravil. V takih primerih vedno odločno izjavi, da se ne oziraš na modo in da naj jih tisti, ki mu tvoji prsti niso všeč, ne gleda.

Pri važnih obiskih, ki jih nameravaš napraviti, je prav posebno umestno, da si prižgeš pred vrati cigaro ali cigareto. Pri nastopu ti daje kajenje izredno gotovost in vsak vidi takoj, s kom ima opravka.

Tudi tobačnice in doze niso več moderne. Človek, ki gre s časom, nosi svoje cigare v gornjem zunanjem žepu na suknjiču. Cigarete so pa še najvarneje spravljene v spodnjem žepu suknjiča. Tako shranjene cigarete lahko najhitreje ponudiš vsaki dami.

Prav primerno je tudi, če kadiš izredno debele cigare ob pogrebih na pokopališču, v velikih dvoranah in pri družinskih večerih. Odlaganje cigaret pred plesom na pepelnik je postalo že tako vsakdanje, da je mnogo bolj izredno, če držiš cigareto med plesom v roki, ali pa jo imaš v ustih.

Na hodnikih v gledališču hodi okrog z neprižgano cigareto v ustih in rožljaj s škatljico za žveplenke. Če te pa morda kdo vljudno opozori, da na hodniku ni dovoljeno kaditi, ga nahruli: »Kje imate pa oči, saj ne kadim!«

V vlaku tudi v oddelku za nekadilce brez skrbi lahko kadiš. Če se slučajno kdo oglasi proti temu, mu razloži in dokaži, da si prepričan, da so vsi predpisi proti kajenju samo zato, da se z njimi šikanirajo kadilci.

Ljudem, ki te na cesti vljudno prosijo za ogenj, pokaži tobačnico s cigaretami in žveplenke ter jim pojasni: »Vsak pravi kadilec mora nositi to dvoje vedno pri sebi!«, nakar jim odločno pokaži hrbet...

Od priprostega dekleta do milijonarke

Louisa Durand, mlada gospodična, se je te dni pripeljala iz Moulinsa in se nastanila v Parizu. Milijonarka je seveda postala po zaslugi Amerike. Kako je prišlo do 17 milijonov frankov priprosto dekle?

Zgodba se začenja že z l. 1917 in v sodnijskih spisih nosi naslov »Zadeva Biscaye«. Takrat je prišel iz Amerike polkovnik Slater in se nastanil v Franciji. Seznanil se je z gospodično Ano Roosmare, ki mu je nasvetovala, naj kupi posestvo v Allier, kjer bo lahko v njeni družbi in v družbi šoferja Andreja Biscaye. Naivni polkovnik je ta nasvet tudi poslušal. Šofer in gospodična sta imela pripravljen strahovit načrt, da bi si zagotovila življenje prav poceni. Nekega dne sta zaklenila polkovnika v zakotno sobo. Poslej sta z raznimi grožnjami od njega izvabljala podpise na čeke in na ta način inkasirala ogromne vsote denarja. Neveretno je, na kakšen način sta od ubogega polkovnika izsiljevala denar. Prinašala sta mu »izvirna pisma« iz raznih krajev sveta, posebno iz Brazilije, v katerih mu pisec grozi s smrtjo, ako ne podpiše čeka itd. Polkovnik Slater se je že tako vdal v usodi, da si je želel rajši smrt, kakor takšno življenje. V tem času je prišla odrešitev. Luisa Dorand, ki je bila uslužbena na tem posestvu, je razkrila to strašno zaroto in javila vso zadevo policiji. Nekega dne sta potrkala na vrata nenavadnega jetnika preiskovalni sodnik in policijski uradnik. Ko jih je ugledal polkovnki, se je prestrašil, misleč, da se mu bliža smrt. Prav tisti dan je namreč prejel pismo »od črne brazilske roke«, ki mu je napovedovala konec življenja, ako ji ne ustreže. Šele po dolgem času sta uradnika prepričala jetnika, da sta mu prinesla rešitev.

Zakonca Biscaye — medtem sta se šofer in gospodična Roosmare namreč poročila, sta prišla pred sodišče. Pri obravnavi je prišla na dan plemenita osebnost Luise Dorand, ki je s svojim pogumom rešila Američana iz strašne ječe. Polkovnik Slater se ji je izkazal hvaležnega na ta način, da jo je vzel za guvernanto. V veliko zadovoljstvo mu je stregla, dokler ni umrl. Iz hvaležnosti ji je zapustil vse premoženje, ki je bilo vredno 17 milijonov.

Stoji, stoji Ljubljanca...

Ljubljan'ca, dolga vas? Ne, Ljubljan'ca, moderno mesto. Če te nebotičnik ne prepriča o tem, pa pojdi malo naprej pred »Evropo«. Otok, prav za prav trije otoki, včasih na vsakem po en stražnik, da vodijo velikomestni promet! Da, niti trem stražnikom ni bilo mogoče s pomočjo najmodernejših prometnih znamenj spraviti kolesarje in pa voznike v pravo smer okoli otoka, da so potem lahko vozili dalje po svoji pameti, tako se je nova velikomestna usmeritev prometa upirala zdravemu človeškemu razumu. Če vozniku že praksa pove, da je sedanja rešitev nesmiselna, bi moral inteligent, ki je načrt napravil, vedeti to iz teorije.

Tramvaj se danes smatra radi svoje navezanosti na tračnice za veliko prometno oviro. Zato ga iz središč velikih mest, če le mogoče, izženejo v predmestje ali pa ga speljejo tako, da čim manj ovira ostali promet. Pri nas so se našli gospodje, ki so dali vmesni prostor med otoki, ko dovozi tramvaj, za potnike zapreti! In poleg vsega se v Ljubljani ob 21. uri zaključi redni tramvajski promet.

Pešca je treba po možnosti zavarovati, toda vozilu mora kljub temu ostati prednost. Nikjer v velikih mestih ne hodijo pešci križem (v diagonali) čez trg, pač pa prekoračijo trg samo v premi črti na najožjem mestu (pri nas recimo v smeri »Evropa«—»Figovec«, a nikdar »Evropa«—trgovina Verovšek). Zato so otoki v tem pogledu odveč. Kaj pa tramvajski potniki? Tudi zanje niso otoki, posebno tisti ne pred Kmetsko posojilnico, ki vprav zapira Tyrševo cesto, neobhodno potrebni. Tramvajski promet se pa lahko uredi tako-le: Tramvaj, ki vodi proti postaji, naj se ustavi pred Verovškovo trgovino, kadar vozi s postaje v nasprotni smeri, naj se ustavi pred Evropo. Druga proga: Kadar vozi v smeri proti Šiški, se lahko ustavi pred Verovškom, ali pa pred Evropo. Kadar vozi v mesto pa nasproti pred »Figovcem« nasproti Verovška. Na sredi trga naj ostane samo glavni otok z uro in stražnikom, ki bo vodil promet po splošnih prometnih predpisih. Proč s srednjeveškimi svetilniki in odprite zopet Tyrševo cesto, ki je sedaj reducirana na ozek prehod med otokom in pločnikom pred Kmetsko posojilnico, odprite tudi Dalmatinovo ulico! — Pešec, torej ne voznik.

Knjižnica Jadranske straže

V svrho razširjenja propagande za naše morje in primorje je Izvršni odbor Jadranske straže sklenil izdajati letno gotovo število koristnih knjig, ki naj bi med ljudstvom vzbudile močno pomorsko zavest in prepričanje, da je morje velike važnosti za naš narod in državni organizem. Prva zbirka teh knjig izide v začetku decembra in bo vsebovala sledeče knjige: 1. Ferdo Šišič: Predvojna politika Italije in postanek londonskega pakta. Djirometa Hubert: Življenje našega Jadrana. 3. Jadranski Zader in okolica. 4. Vlado Ivelič: Spomini iz pomorskega življenja. 5. Johan Bojar: Poslednji viking.

Naročnina znaša 70 Din letno, ako bo plačana v celoti do 1. decembra. V slučaju, da članarina ne bi bila plačana do 1. decembra, se zviša na 80 Din. Na račun naročnine je treba pri naročilu plačati 20 Din, ostanek pa do 1. decembra t. l., ker se bodo knjige sicer poslale s povzetjem. Denar je poslati naprej. Naročnino in vse tozadevne informacije sprejema Oblastni odbor Jadranske straže v Ljubljani, Tyrševa c. 1a, IV.

Pred nakupom si oglejte veliko razstavo otroških in igračnih vozičkov, stolic, holenderjev, malih dvokoles tricikljev, šivalnih strojev, motorjev in dvokoles v prostorih domače tovarne „TRIBUNA" F. Batjel, Ljubljana, Karlovška c. 4
Najnižje cene! — Cenik franko.

Špecerijsko in kolonijalno blago, umetna gnojila, cement itd. itd.
dobavlja
Gospodarska zveza v Ljubljani

»Ali si se res z nevesto skregal?«
»Res Rekla je, da imajo v vsaki družini kakega tepca in da sem jaz edini otrok naše družine.«

Smuči in sanke
priznano najboljši izdelek kupite najugodneje pri izdelovalcu M. Fajfar, Ljubljana, Trnovska ulica št. 25. Telefon 34-10. (l)

Mlinarji!
Rž, proso, ajdo in ječmen kupite najceneje pri
A. VOLK, LJUBLJANA
Veletrgovina žita in moke. Resljeva cesta 24.

Telefon 2059
Premog suha drva
Pogačnik, Bohoričeva ulica 5

Inserirajte v Ponedeljskem Slovencu

Narte Velikonja:

Predavanje v radio

Anton je dobil od tajnika radija pisanje, da sme tega in tega dne predavati na radio. Predaval bi humoristično čtivo. To je bila tista ura, ko pri radiju niso vedeli, kaj z njo početi. Tisto uro si slišal vse mogoče stvari: kako je bilo v Indiji (pet predavanj), kako je bilo v Čile (tri predavanja), kako se uničujejo gosenice na repi (tri predavanja). Lahko bi navedli še sto naslovov, iz katerih bi mogli dognati samo to, da jih nihče ni poslušal. Anton Koren se je dolgo ponujal. Nihče ni verjel v njegovo literarno zmožnost. In to je trajalo dolgo. Dokler ni predložil predavanja tajniku. Lastnoročno pisano humoristično čtivo. Potem so morali verjeti. Anton je šestkrat prepisal svoje branje in pisanje, kajti petkrat se mu je vrinil pogrešek v rokopis in je rekel, da ne more s pogreškom izročiti tajništvu svojega, rekel bi, klasičnega proizvoda.

»Bom že bral«, je rekel tajnik in je položil na stran. Veste, da je Antonu zavrela kri nad malomarnostjo in brezbrižnostjo, s katero se je sprejemal njegov rokopis. Ampak, če je hotel na radio in zaslužiti petinsedemdeset dinarjev, je moral potrpeti.

Potem dolgo ni bilo nič. Čakal je en mesec in ni bilo nič. Čakal je dva meseca in ni bilo nič. Čakal je tri mesece in zopet nič. Že je mislil, da se spodobi, da povpraša tajnika, kaj je z njegovim rokopisom. In je bil že na poti proti tajništvu, ko ga je na cesti našel sluga in je dejal. »Dopisnico imam za vas.«

Anton je bil ves nervozen in nestrpen. Sluga je dolgo iskal dopisnico. Ko je ni našel, se je spomnil, da je moral pustiti dopisnico na mizi. In je rekl: »Že vem!« Odhitel je naglo po stopnicah. Preden se je Koren zavedel, je bil sluga nazaj in je rekel: »Dopisnica mora biti med pošto.« In ko je ni bilo med pošto, se je udaril po glavi z odprto dlanjo in je rekel: »Zdaj pa vem!« In ko je potegnil dopisnico iz žepa, v katerem jo je nosil že en teden. Anton je vzel dopis in je kar pred slugo prebral. Da mora predložiti policiji dva izvoda svojega predavanja, da bo potem policija videla, sicer pa je njegovo predavanje določeno na tisto uro, (ki je, kakor rečeno, nihče ne posluša in bi bil lahko predaval tisto uro o kosteh ali o koprivah).

Anton Koren je šel v pisarno po rokopis in je potem še enkrat prepisal svoj humoristični govor dobesedno, in rečem vam, da se je tinta smejala in pero smejalo in roka smejala. »Me je morala poslušati domača edinka in dekla in žena in so se vsi smejali.« Najbolj se je pa smejal svojemu proizvodu Anton Koren sam. Kaj takega svet še ni slišal ne v dvorani ne v gostilni ne za mizo in ne v kavarni, še manj pa na radiju.

Ta skrivnostni glas od daleč brez zvez, pa ti pove, da je človek tam, ki govori, če ga seveda poslušaš. In Anton Koren je dobro vedel, da bodo njega poslušali na vseh radijih vsega sveta.

Ko se je dovolj nasmejal in so se vse tri ženske morale še smejati, da je slišal na hodnik, je nesel prepis tajniku.

Ta je rokopis sprejel, mu ni dal stola in je dejal: »Že dobro«, pograbil rokopis ter se ni zmenil za njega.

»Glejte, da boste ob določeni uri na mestu, da ne bo treba igrati plošč.«

Anton Koren je vse to obljubil, da bo ob določeni uri na določenem mestu. Nato se je priklonil, vzel klobuk in odšel. Smel je tiste dni trikrat v kavarno, in vsakrat je, ko je odhajal, dejal:

»Ko se moram toliko pripravljati, saj govorim na radio.«

Čudil se je, da ne napravi velikega vtisa na omizje, in je temu pripisoval, da so nevoščljivi. Ne privoščijo mu ne humorističnega čtiva ne njegovega glasu in ne petinsedemdeset dinarjev. Če bo tako šlo naprej, si je mislil Anton Koren, bo okoli sebe imel same zavistnike. Če pa so zavistniki, bodo gotovo zavisnike. Da so zavisniki, to je vedel, saj so zavisni na levo in na desno, samo Anton Koren je bil odvisen od svojih najemnikov. Bil je lastnik velike hiše in je najemnike pritiskal. Tudi je njegov govor obravnaval najpomembnejša vprašanja v šaljivi obliki, da so se vsi smejali: dekla in edinka in žena in najbolj se je smejal on sam.

Potem je prišel dan in je prišla tista ura in se je Anton ostrigel in obril in je hčerka edinka vprašala:

»Ali misliš, da te kdo vidi?«

In je on dejal, da se mora slavnostno dejanje počastiti tudi, če bi ga nihče ne videl in je hčerka edinka odšla.

On se je pa vrgel v žaket. Tudi cilinder je nataknil na glavo. To je bilo znamenje, da je zelo visoko cenil svoje predavanje. Kajti, če je bil najemnik višji uradnik, je šel z okroglim, trdim klobukom, črno suknjo in črne hlače. Če pa je umrl kak dostojanstvenik in je vedel, da bodo še drugi hišni posestniki zraven, se je oblekel v cilinder in žaket. To je bilo sicer najmanj deset let pri hiši in je vse skrbno čuval.

Zdaj se je vrgel v žaket in cilinder, na roke usnjate rokavice. To je bilo znamenje, da on visoko ceni radio in svoje predavanje. Šel je za vodo, toda, tisti dan ni videl, kako delavci kopljejo strugo, kako kostanji cveto. Ni slišal ne voza ne avtomobilov, in je šel čez Zmajski most, mimo velikega semenišča in nazaj čez tromostovje pred Prešerna.

In verjemite mi, da se je čutil vzvišenejšega nad Prešernom in da se mu je videl Prešeren čisto majhen, kajti on ni mogel iti Prešeren namreč, na radio predavat, Anton Koren pa lahko gre na radio in mu še zato plačajo petinsedemdeset dinarjev.

Pregnal je pred frančiškani golobe, češ, da se mu ne vedejo dovolj spoštljivo. Šel je mimo kavarne Emona, kamor je rad zahajal, toda, danes ga njegovo omizje ni moglo zvabiti. Šel je mimo nebotičnika, in verujte, da je bil nebotičnik vsaj za tri nadstropja nižji kot po navadi. Pri Slamiču je na bufetu vrgel dva dinarja in popil čašo vina. Toda, danes ga ni strpelo na mestu in tako je šel po ozki ulici na Bleiweisovo cesto in odtod zavil v radio.

Bil je dobro uro prezgodaj na mestu, in mu je napovedovalec povedal in dejal, da lahko gre na izprehod, ker je tako lep večer in luči svetijo. Toda, Anton Koren se tudi napovedovalcu ni takoj vdal.

Zahteval je svoj rokopis, ki ga je poslal v pregled. Napovedovalec je dejal, da sedaj nima časa, da bo pa rokopis poiskal, ko se Anton vrne. In Anton Koren je nemilostno izginil iz prostora.

Anton Koren je šel s cilindrom v roki na šlišenski kolodvor, kakor bi koga hotel čakati, toda ni mu dalo miru. Moral je še na glavni kolodvor in je povsod kupil karto za peron. Tu je videl vlake in ljudi, ki so prihajali in odhajali, železničarje, stražnika in detektiva, carinike in bolniške strežaje. Vsakemu bi bil rad povedal, da bo nocoj govoril na radio. Kaj, ko pa ti reveži niso imeli radija, da bi ga poslušali.

Toda, ko je na uri manjkalo dvajset minut do predavanja, se pa Anton Koren ni več mogel zdržati in je šel k radiju.

In groza!

Tu mu je napovedovalec dejal, da so pač njegov rokopis prebrali in poslali iz policije, da so ga pa v pisarni nekam založili. »Sicer pa«, je dejal napovedovalec, »ni bilo tako važno. Tako humoristično čtivo mi lahko vsak dan proizvajamo. To sploh humoristično čtivo ni bilo in bi bili ljudje pri radiju zaspali.«

Anton je bil hud, da »nima« napovedovalec presojati, ali je bilo kaj dobro ali slabo. To »ima« presojati tajnik in ali je kaj proti zakonu ali državi, ima presojati policija, napovedovalec nima o tej stvari izpregovoriti nobene besede.

»Je že tako«, je dejal napovedovalec in istočasno porinil v roke humorista prevod iz Homerja, in sicer: govor Nestorja.

»To preberite«, mu je dejal, »počasi in z navdušenjem, tako, da se glas izpreminja, pa se bodo vsi čudili, kako ste prišli na to misel.«

Anton Koren se je moral vdati.

Prebral je Nestorjev govor. Prestavil tu pa tam besedo, da se je lepše slišalo, odstranil tam vejico in napravil piko, in odstranil tu piko in napravil vejico. Nazadnje je bil govor tak, da se je videlo, da spoštuješ klasike in posebno še Homerja, če si ga z dostojnim glasom bral.

Antonu Korenu se je zdelo, da je vendar dosegel tisto, po čemer je hrepenel in da je postal profesor klasičnih jezikov: Veste, da bi na koncu že pozabil, da ni tega govora sam napisal, tako se je bil navdušil in razvnel ob Nestorjevem govoru. Nato je poslalo v radiju tiho in slišal je kukavico.

»Zdaj je čas«, je dejal Anton Koren.

Napovedovalec ga je peljal v malo sobo, ga postavil pred govorilnik in mu dejal:

»Ko zaprem vrata, lahko začnete.«

In Anton Koren se je še odkašljal, položil cilinder na prosti stol, rokavice pa ne, in potem počakal, da je zaprl napovedovalec vrata. Potem je položil na mizo uro, kajti bilo je natančno določeno, da sme predavati samo pol ure, sedel na stol in potem začel z lagodnim glasom govor Nestorja.

Če vam rečem, da je pri besedah Nestorjevih dobil Anton na čelo pot, da je bil moker pod pazduho in je te besede s pojemajočim, nato rastočim glasom ponovil, tako kot bi bil Nestor, mislim, da sem povedal vse.

Potem je pol ure preteklo. Napovedovalec je odprl vrata, obrisal si solze iz oči in dejal:

»Čudovito!«

In je Antonu Korenu odšel na roko, reci in piši, petinsedemdeset dinarjev, kar je moral Anton Koren lastnoročno podpisati. In ko mu jih je naštel, je spet dejal:

»Čudovito!«

Nato je Anton Koren odšel in rožljal s svojimi dinarji in šel po poti in je rekel: »Bolje je, da sem Nestorja bral, kakor pa svojo zgodbo in sem zraven vendar zaslužil svojih petinsedemdeset dinarjev. Tako se mi zdi, da sem bil na višku, in bi ne kazalo, ponavljati se. Kaj takega, da bi tako govoril, kakor sem danes govoril, se mi ne posreči tako kmalu.«

In je šel v kavarno. In je naročil kozarec piva, in je vsakemu pripovedoval, ki je za mizo sedel, da je bil na radiju in je tam bral Nestorjev govor. In bilo je nekaj takih gostov, ki so ga na radiju slišali in poslušali in so mu častitali nad velikim uspehom, ki ga je žel na radiju. In je moral vsakemu naročiti dva brinjevca.

Toda Anton Koren se je s petintridesetimi dinarji vrnil domov. Bila je že deset in edinka se je napravljala spat. Anton Koren je bil vesel, ko je prišel skozi vrata, in je vprašal deklo:

»Ali ste slišali?«

In je dekla odgovorila, da ni imela časa poslušati, saj ona tako nima časa nikoli. Ampak obžaluje, da ji ne dajo časa, da bi slišala.

Zto je moral vprašati edinko. In se je ta hudo namrdnila in je rekla:

»Ali me imate res za norca?«

Obrnil se je do žene, in je žena kazala tak obraz, da je takoj slutil, da bo tihi teden. In je vprašal, kaj je temu vzrok. In je po dolgem izvedel iz ust edinke:

»Ali misliš, da mi nimamo radija? Pa si nas potegnil. Plošče je tistikrat dajal, in je dejal, da si ti obolel in da boš predaval drugič.«

In je Antonu Korenu na čelo stopil pot in je vprašal:

»Ali ni bilo slišati Nestorjevega govora?«

In se je edinka zasmejala in je rekla:

»Seveda, v dalmatinski kleti.«

In bolj, ko je Anton Koren zatrjeval, da je bral na radiju in sicer Nestorjev govor, bolj mu je hčerka trdila, da je tisto uro napovedovalec proizvajal plošče in njega opravičil, da je bolan. Nazadnje si Anton Koren ni mogel pomagati, kakor, da je potegnil iz žepa še ostalih petintrideset dinarjev in jih trideset vrgel na mizo in je dejal:

»Odkod so pa ti?«

In je hčerka preračunala in rekla:

»Trideset in dvajset je petdeset. Ata, povej, kdo ti je posodil petdeset dinarjev?«

Izdaja konsorcij »Ponedeljskega Slovenca«. Zastopnik Miha Krek. Urejuje Ciril Kočevar. Tiska Jugoslovanska tiskarna. Zastopnik: K. Čeč.